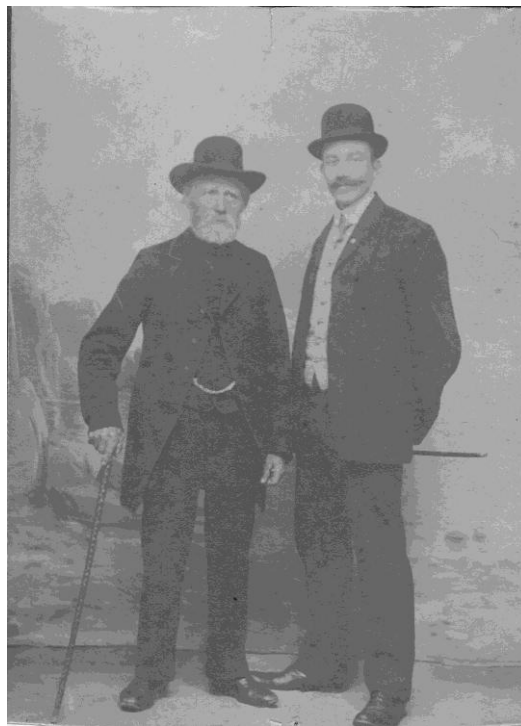

FOTOGRAF, ARBEJDSMAND OG BESTYRER AF TVIS ASYL

Farfar C. M. C. Kjær

døbt Kristian Marinus Kristensen, 1880-1959.

søn af Jens Christensen, 1845-1927 – kaldet Kjær.

Af
oldebarn og barnebarn

Bodil Laurentzi Kjær

Indholdsfortegnelse:

Forord:	3
Oldefar Jens Christensen – og efternavnet Kjær	4
Farfars søskende, Jens og Else Marie Christensen´s børn:.....	6
Farfar Christian Marinus Christensen Kjær	12
C. M. C. Kjær bestyrer af Tvis Asyl 1. november 1915 - 1. april 1920	22
Familien Kjær flytter til Lauralyst, Tvis St. by. 1920.	29
Kjær tilbage på Tvis Asyl 1. april 1923.	32
Enkemand Christian Kjær og Kathrine Nielsen.....	38
Frydenlund.....	41
Prolog ved Brugens udvidelse i 1940.....	44
Familien Kjær efter krigen.	49
Karoline og C. M. C. Kjær børn.	54
Prolog på jysk.....	55

Forord:

Denne historiske beretning, er først og fremmest en fortælling om farfar og hans familie.

Den indledes med informationer om farfars forældre og hans søskende, for at give et indblik i hans familiære forhold. Og om hvordan efternavnet Christensen blev til Kjær.

Beretningen er udsprunget af bl.a. de mange fotografier, som farfar C. M. C. Kjær har beriget sin familie og efterslægt med.

Fotografierne sætter ansigter på mange personer, tidens beklædninger og miljøer. At han også har lavet sine fotografier som postkort, så der er personbeskrivelser til efterslægten, er en ekstra bonus. Der findes flest fotos fra tiden 1909 til 1930, der er betydelig færre efter farmor Karolines død – om dette skyldtes sorg eller at der var færre penge til denne luksus, eller begge dele, det kan der kun spekuleres i.

Beretningen, eller mere korrekt fortællingen, er også skrevet ud fra de breve farfar skriver til sognerådet, da han er bestyrer for Tvis Asyl, de giver indsigt i farfars personlighed, da disse breve viser hans tanker og omsorg for beboerne på Asylet.

Jeg har skrevet ud fra de fakta jeg har, men frit formuleret og digtet hvilke tanker og overvejelser der kunne være bag disse fakta, som er fotografierne, postkort, kirkebøger, folketællinger og korrespondance mellem bestyrer Kjær og sogneråd.

Jeg undlader bevist at skrive præcise kilder på, da det skrevne er min fortælling. Jeg håber ikke der er mange fejl i fakta, men det kan sikkert findes.

Oldefar Jens Christensen – og efternavnet Kjær.

Denne slægts historie starter i Gudum den 10. juli 1845 da ugifte Maren Thomasdatter føder sønnen Jens. Faderen er udlagt barnefader Christen Thuesen af Nørre Øre Veile i Fousing, ungkarl på Meld Skodborghus i Gudum. - Jens Christensen er min oldefar på min fars side.

Jens's mor Maren Thomasdatter er "uægte" datter af konen på gården Meld Skodborghus, Johanne Margrethe Jensdatter. Maren er tjenestepige i 1845 da hun får sin søn Jens, og hun må fortsætte sit arbejde og finde en ny plads, så Jens må blive hos sin bedstemor Johanne, hun er i 3. ægteskab gift med Poul Jensen Kjær.

Jens vokser op som en søn af huset, og han er deres eneste "barn i huset". Han bliver kaldt "Jens te Kjærs".

Officielt bliver han dog stadig kaldt Jens Kristensen, både ved sessionen og ved brylluppet med Else Marie Laursen. Ved Folketællingen 1901 i Sir indskrives han, vejmand Jens Kjær.

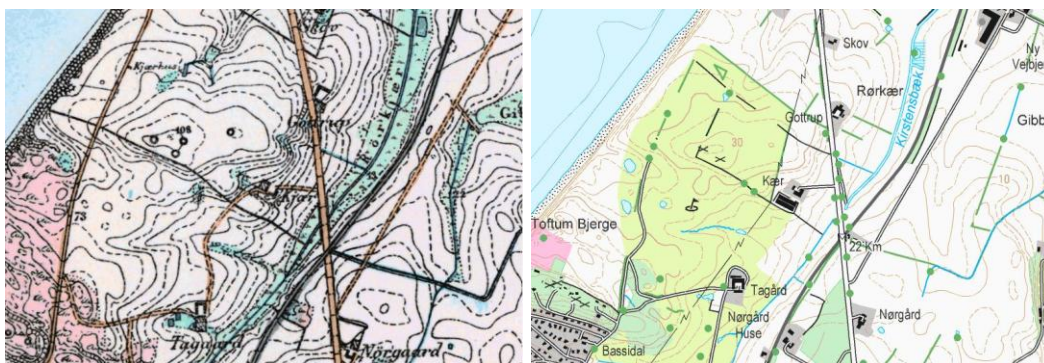
I 1904 kom der en lov, der sagde, at alle, der i 20 år var blevet kaldt noget, de ikke hed, kunne få navneforandring dertil gratis, og derfor fik hele familien navneforandring til KJÆR, den 12/8 1905.

Har vi i familien har gået og troet, at vi er en gammel Kjær slægt, må vi revidere. Vores forældre er 1. generation som fik navnet Kjær ved dåben. Så en ny Kjær slægt startede ved Jens og Else Marie Christensen Kjær.

Oldefar Jens Christensen vokser op hos sin mormor og hendes mand, Poul Jensen Kjær. Poul Jensen's "Kjær" kommer fra gården "Kær" i Humlum nord for Struer.

Poul Jensen Kjær er født i 1799 i Kjær i Humlum, og døde i 1869 i Gudum, enkemand efter Johanne Margrethe der døde 18. oktober 1866 i Meld Skodborghus.

Her følger kort der viser hvor gården Kær/Kjær i Humlum Sogn ligger.

Deres børn er alle døbt med efternavnet Kristensen ved deres dåb, da Kjær endnu kun er Jens' kaldenavn. Navnet bliver dog over tid mere og mere brugt.

Så da der i 1904 kom en lov, der sagde, at alle, der i 20 år var blevet kaldt noget, de ikke hed, kunne

få navneforandring dertil gratis, benyttede hele familien sig af det og fik navneforandring til KJÆR, den 12/8 1905.

Fig. 1: ukendt og Else Marie

Fig. 2: Else Marie Laursen Fig. 3: Else Marie og Jens Christensen

Den 4. april 1873 bliver ungkarl og tjenestekarl Jens Christensen i Vejrum og pigen Else Marie Laursen i Holstebro, viet i Holstebro.

Else Marie er også født som ”uægte” barn og vokser op hos sin far Laust Jensen og hans kone Maren Andersdatter. Else Marie’s mor Maren Poulsdatter, er som Jens’ mor tjenestepige, og kan ikke have sin datter hos sig.

Maren Poulsdatter forbliver ugift, og hun flytter fra plads til plads. I 1848 kommer hun til Høvits i Tvis og derefter lejer hun huset ”Morrehus” og lever af håndarbejde. Hun flytter siden til Baunehøj og opholder sig der om almisselem til sin død i 1864 som 53 år.

Med sig i ægteskabet har Else Marie datteren, den 4 år gamle Nielsine Martine. Ægteparret bosætter sig i Fiskgaardhus, Sir, og Jens Christensen er i folketælling 1890 indskrevet som vejmand.

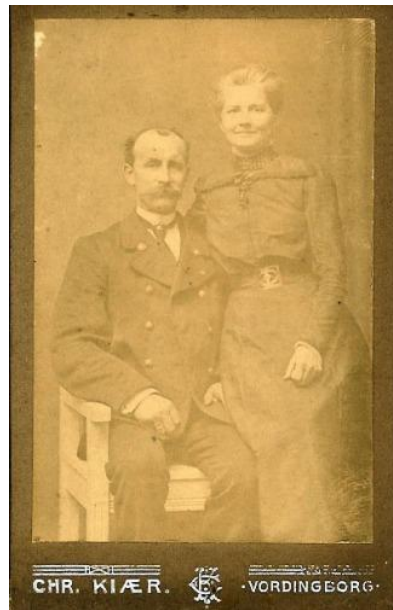
Farfars søskende, Jens og Else Marie Christensen´s børn:

I søskendes beskrivelser har jeg indskrevet hvordan de har brugt hinanden som faddere ved deres børns dåb. Dette viser at de har haft god kontakt og betydning for hinanden.

Børnene:

Else Maries ”uægte” datter Nielsine Martine Pedersen født den 7. september 1869, har indtil moderens ægteskab været i pleje hos Laust Nielsen i Vejrum, men nu kommer hun hjem til sin mor og Jens. Da Nielsine Martine bliver konfirmeret er hun hjemme på Fiskgaardhus.

I 1905 er Nielsine Martine i København og står fadder til sin søster Maren Kirstine og Jacob´s søn Jens Ernst. Den 4. december 1913 gifter hun sig, 44 år gammel, med enkemand Frederik Christian Frederiksen af Vemb, han har 2 piger Magda fra 1901 og Anna fra 1904. Parret bosætter sig i Vemb. I 1918 er Nielsine Martine og Frederik i København og står fadder til søster Laura Marie Birgitte og Bertel´s søn Eigil. Nielsine Martine og Frederik står i 1915 fadder til Olfert Richard Andu, i 1927 til Henning Manfred Laurentzi og i 1928 til Else Marie Andrea. Til 3 af farfar Christian og farmor Karolines børn, hvilket tyder på en tæt relation mellem de 2 familier. Frederik dør i 1949 i Struer, 76 år gammel. Hvornår Nielsine dør, ved jeg ikke.

Nielsine Martine og Frederik

Året efter brylluppet i 1874 den 14. juni får parret datteren Johanne Margrete – hun bliver opkaldt efter sin farmor. Ved sin konfirmation i 1888 er hun tjenende hos Søren Kristensen, Vognstrup Vejrum. I 1904 rejser hun fra Sir til Sølvgade 92 København, hvor hun får plads som tjenestepige. I 1904 står hun fadder til søster Maren Kirstine og Jacob´s datter Elna Kirstine Marie. Hun har forskellige pladser i København. Hun dør den 18. januar 1906, kun 32 år gammel, som husholderske på adressen Skyttegade 8.

Johanne Margrethe, Nielsine Martine og Maren Kirstine.

Den 22. maj 1876 fødes datteren Maren Kirstine på Fiskgaardhus. Ved sin konfirmation i 1890 bor Maren hjemme hos forældrene. Hun tager til København og bliver gift i 1902 i Sundby Sogn med Jacob Pedersen fra Bøvling. Parret får 7 børn, til deres dåb har Maren Kirstine følgende af sin familie til at stå faddere: Johanne Margrethe, Johan Kristian Erland, moderen Else Marie, Kristian Marinus og Karoline, Laura Marie Birgitte og Bertil. Også her syntes familien at have stor betydning. Maren dør på Frederiksberg Hospital den 22. april 1934, 58 år. Jacob dør 17. november 1944.

Den 15. december 1877 fødes endnu en pige, Laura Marie – familien har den sorg, at hun dør 8 mdr. gammel af kighoste den 13. august 1878.

I 1880 den 18. juni fødes farfar Christian Marinus.

Kristian Marinus.

Endnu en datter fødes den 27. oktober 1881 og hun døbes Laura Marie Birgitte. Hendes konfirmation har jeg ikke fundet, der mangler sider i Sir kirkebog for konfirmerede piger 1895. Laura er i 1901 tjenestepige i Navr, hvor det er anført at hun også har været i Holstebro. I 1903 den 13. december gifter hun sig med Kusk Bertel Nielsen født i Bøvling, vielsen sker Sct. Lukas Sogn. Parret får 6 børn. Ved nogle af børnenes dåb står broderen Johan Kristian Erland, Nielsine Martine

og Frederik fadder. I 1912 står broren Christian Marinus' hustru Karoline Kirstines søster Anna Riis fadder til Laura Marie Birgitte og Bertels datter Hella Konstantine. Bertel dør 10. november Sct. Josef Hospital 1957 og Laura Marie Birgitte den 3. januar 1967 på Bispebjerg Hospital, 86 år gammel.

Laura Marie Birgitte.

I 1883 den 4. december fødes sønnen Johan Kristian Erland. I 1898 konfirmeres Erland, som han bliver kaldt af familien, hjemmeboende hos forældrene. Erland uddannes blikkenslager. I 1904 hvor han står fadder til sine søstres børn i København, står der "blikkenslager Erland Kjær, Webersgade 8. Da han står fadder til farfar Christian og farmor Karolines ældste søn Erland i Vordingborg, 1913 er Erland missionselev på Venø pr. Struer. Han bliver indviet som missionær i Dansk Forenet Sudanmission 5. januar 1914. Han ankommer til Numan 30. juni 1914. Den 16. december 1918 i Ifé Nigeria gifter han sig med Petrine Pouline Dorthea Eriksen født i Æreskøbing, den 2. marts 1882. Parret var udstationeret i Numan til februar 1919, hvorefter de er i Shellem. Parret tager til Danmark og her fødes datteren Else Marie i 1919 den 22. december i Æreskøbing. I 1921 fødes sønnen Jens Erik i Afrika og han dør i Afrika i 1922. Den 8. december 1923 er parret tilbage i Danmark og får sønnen, som de døber Jens Erik, han bliver født på Rigshospitalet, og dåben indføres i Sir kirkebog. Sønnen kommer i pleje og ægteparret rejser tilbage til Nigeria, her dør Petrine den 31. januar 1931. Indtil 1941 er Shellem Kjærs faste station. Fra 1941 til 1949 ledede Kjær Nzoboliyo station i Battastammen. I maj 1949 vender han hjem til Danmark pga. alder. Erland dør i Hjensvig 8. maj 1961. 77 år.

Johan Kristian Erland – familien Kjær Erland, Jens Erik, Else Marie og Petrine.

Den 25. september 1884 fødes sønnen Povl Kær Kristensen 4 måneder for tidligt og dør efter ½ time og inden jordemoderen kommer til hjemmet.

Nielsine Martine bliver i det jyske, men de 3 søstre Johanne Margrete, Maren Kirstine og Laura Marie Birgitte rejser alle til København. Farfar Kristian rejser også fra det jyske til Sjælland, København og Bornholm. Bror Erland tager også til København som blikkenslager og derfra endnu længere ud i verden til Nigeria som missionær.

De 5 søskende har haft eventyrlyst, tro og mod til at forlade de trygge rammer. Forældrene Jens og Else Marie har givet dem gode forhold, nok i små kår, men med plads til drømme og tro på egne evner til et liv, der er større og med nye udfordringer end det de er opvokset i. At give sine børn dette selvværd og give dem denne tillid til verden, er måske alle forældres drøm. De to ”uægte” børn har haft stor harmoni i deres liv, for at kunne videregive denne gave til deres børn.

Fig. 4: Jens Christensen fotograf J. Rasmussen, hvor farfar var i lære.

Fig. 5 og 6: Jens og Else Marie Christensen

Billedet af Jens Christensen som vejmand, billedet er signeret "Chr. Kjær – Vordingborg". Billedet er derfor fra 1912-13.

Det ældre ægtepar Jens og Else Marie Christensen

Else Marie dør i 1926 og Jens Christensen i 1927. De boede da på Struervej 31 i Holstebro.

Else Marie dør den 1. april 1926 og Jens Christensen Kjær året efter den 14. marts 1927. De bliver begge 81 år gamle.

DØD i HOLSTEBRO 1. april 1926

Else Marie Kjær født Larsen

Gift med Vejmænd Jens Christensen Kjær. Struervej 31, Holstebro. Født i Asp 14. april 1844. Datter af ugift Maren Poulsdatter og udlagt Barnefader Laust Jensen.

81 år

DØD i HOLSTEBRO 14. marts 1927

Jens Christensen Kjær.

Enkemand, Vejmænd boende Struervej Nr. 31 Holstebro. Født i Gudum 10. juli 1845, Søn af ugift Maren Thomasdatter og udlagt Barnefader Christen Thuesen. Afdøde havde været gift med Else Marie Laursen. Sidste fælles Bopæl: Holstebro

81 Aar.

Farfar Christian Marinus Christensen Kjær

født 18. juni 1880 i Sir

1880 18 Juni	Kristian Marinus Christensen Kjær.	Døbt: Kirken den 27 Juni	Mor, Jens Kristensen Kjær & Kristin Elise Marie Laursen 36 Aar, i Fiskgaardhus.
-----------------	---------------------------------------	-----------------------------	---

Pige Josefina Kristine Højdenes Olefen af St. Pilegaard 6.B. Dor } Høj Karlens Peder Skøller Olefen og Kristen Pige Olefen, samt Pige Dorthe Marie Olefen, alle af St. P.gaard. Sir	291-22	Kaasbølling af 12 August 1905.
--	--------	-----------------------------------

Ved dåben var navnet Kjær ikke med; det er tilføjet, at han fik navneforandring til Kjær, den 12/8 1905. Navnet er indskrevet med K i Kristian og Kristensen. – farfar skriver sit navn med C.

Christian vokser op i Fiskgaardhus med sine forældre, 4 ældre søstre og lillebror Erland. De bor på det lille husmandssted Fiskgaardhus i landsbyen Sir, som består af en lille klynge af huse. Faderen arbejder som vejmand, og der har sikkert været lidt jord til de daglige fornødenheder til husmandsstedet, som moderen og børnene har passet. Børnene har ikke langt til skolen, da den også ligger i landsbyen. I folketællingen i 1890 har familien også et plejebarn Marina Kathrine Johannesen på 1 år fra Vejrum. (Forældrene har haft flere plejebørn). Som logerende bor Birgitte Poulsen, søster til Else Maries mor Maren. Hun dør som 80 år i september 1890 som logerende hos Jens Kjær. Der har i en periode været 10 personer i hjemmet fra 1 år til 80 år, så der har været trangt i hjemmet. Men meget tyder på, at det har været et hjem med husrum og hjertevarme. Christian bor hjemme til sin konfirmation i 1894. Årene fra 1894 frem til folketællingen 1906 hvor han har tjeneste på Østergaard i Sir, er der ingen fakta der viser hvor Christian har været. Det er dog meget muligt at han var tjenestekarl i disse år, fra familie fortællinger siges det, at han kom tidlig ud at tjene på gårdene Nr. Ballegård og Østergård i Sir.

Om det er i denne periode han blev syg og blev indlagt på en specialafdeling på Ringkøbing Sygehus. – er uvist men dog sandsynligt. Det var benedder i knoglerne bag ørerne. (Benedder (kolesteatom) er en alvorlig og operationskrævende sygdom, der kan ødelægge øre knogler, høresnegl, balanceorgan, m.m. Ved kirurgisk indgreb blev der mejslet et hul gennem knoglen bag højre øre, og hans hørelse blev betydelig nedsat. Han kommer senere til at bruge høreapparat.

Hans 3 søstre er rejst til København i perioden 1900 - 1906, dette og hans sygdom, kan have været medvirkende til, at han beslutter at skifte erhverv. For har han et ønske om ikke, at arbejde som karl på landet hele sit liv, men vil opleve mere af verden som sine søstre, må han lære sig et nyt fag.

Han kommer i lære som fotograf ved N. Kr. Rasmussen, Holstebro. Det var datidens fineste i byen. Hvor meget læretid der reelt var, ved jeg ikke. Det var måske mere at få købt udstyret og lære at fremkalde billederne.

I denne tid havde han en racercykel, som han kørte meget på. Det var meget imponerende dengang, også i betragtning af, at hans forældre aldrig havde prøvet at cykle.

Christian på sin racer, fotograferet hos fotograf Rasmussen.

Kristian er døbt Kristian med K – men skriver C. M. C. Kjær på sine fotografier. Og bruger resten af livet signaturen C. M. C. Kjær.

Farfar fotograferede flittigt sin familie, og disse billeder har vi stor glæde af i dag.

Som udlært fotograf tog han til Bornholm og slog sig ned i Allinge; men der har nok været flere penge i stenbrydning, for han blev beskæftiget i et stenbrud. Herigennem mødte han så Karoline, hvis brødre arbejdede i bruddet.

Karoline er 3. ældst af Carl Andreas og Thea Andrea Riis' børn:

Josefine Albine Riis, 4/6 1886

Mandfred Giulo Laurentio Riis, 25/6 1889

Karoline Kirstine Riis, 27/9 1891

Anna Marie Riis, 6/2 1894

Jens Hansen Riis, 26/1 1896

Marie Theodora Riis, 3/2 1898

Charles Riis, 28/2 1900

Karlo Westh Riis, 13/1 1902

Trods aldersforskellen på 11 år, Christian er født i 1880 og 25 år, Karoline er kun lige konfirmeret i 1905 og 14 år, er der forelskelse og kærlighed mellem de to. De holder sammen i 6 år inden brylluppet i 1912, hvor Karoline er fyldt 20 år og Christian er 32 år.

Faderen Carl Andreas Riis er meget imod datterens valg af kæreste, og måske vil de fleste fædre være bekrymrede for deres datter i denne situation.

Familien Riis er medlemmer af Baptist Kirken og faderen havde måske helst set sin datter vælge én fra menigheden. Christian er også troende, men kommer fra det mere indre missionsk prægede Jylland. – helt præcis hvornår Christian ankommer til Bornholm og forlader det igen, vides ikke, men vi ved følgende. Han var fotograf i Vig i begyndelsen af 1909, rejste til København, og i 1910 kom han derfra til Vordingborg, i folketælling i 1911 bor han Matr.nr 33, på Algade i Vordingborg, som fotograf. Hans tid på Bornholm må formentlig have været før 1909.

I 1909 er Christian iflg. Ochsner (Kongelige Bibliotek) danske fotografer: ” Chr. M. C. Kjær, fotograf i Vig fra 1909, senere samme år i København”,

Og Karoline er også rejst til Vig omkring 1909, for på dette tidspunkt er de sammen i Vig, en lille landsby ved Nykøbing S. Disse billeder er beviset, også at storesøster Albine Josefine er taget med. Karoline er nu 18 år.

Billeder af Karoline fra Vig 1909.

Storesøster Josefine Albine og Karoline Vig 1909.

Den 23. januar 1910 er Christian og Karoline sammen taget til København, her står de faddere for Maren Kirstine og Jacobs datter Martha Marie i København. De er indskrevet i Godthåb sogns kirkebog: Fotograf Chr. Kjær, Ny Carlsbergvej 70 og ugift pige Caroline Riis Emilievej – fadder er også Jens og Else Maries plejedatter Anna Knudsen.

Billedet venstre er fotograferet af Paul Müller Vesterbrogade 34, København fra samme periode.

Til højre: Karoline og Christian der er tilbage i Allinge og bliver fotograferet inden brylluppet i 1912. Fotograferet af Victor Lund i Allinge, dette er muligvis deres forlovelsesbillede.

I folketællingen for Vordingborg i 1911, er Christian er fotograf og er kommet til Vordingborg i 1910 fra København. Adressen er Algade 33.

Ved brylluppet i maj 1912 bor Christian Algade 33, Vordingborg. Karolines adresse, Langelandsvej 36 er hos Christians søster Maren Kirstine og Jacob.

Farfar og farmor bliver viet i Mariendal sogn 26. maj 1912

Brudgom:

Ungkarl Fotograf Kristian Marinus Kristensen Kjær, født i Sir Sogn 18. Juni 1880. Bolig: Vordingborg. Søn af Husmand Jens Kristensen Kjær og Hustru Else Marie f. Laursen i Sir Sogn. 32 aar.

Bruden:

Pigen Karoline Kirstine Riis født i Allinge 27. September 1891. Bolig: Langelandsvej 36. Datter af Stenhugger Karl Andreas Riis og Hustru Thea Andrea f. Hansen i Allinge. 20 aar.

Forlovere: Missionær Palle Agerbo Vordingborg

Togfører Hans Axel Julius Bjarning. H C Ørstedsvvej 29 B III

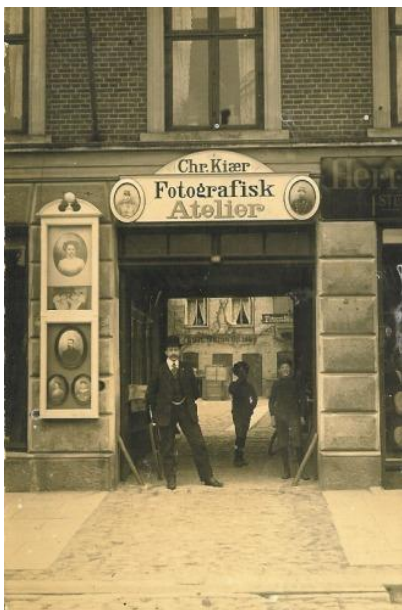
Familierygtet siger, at der ikke var nogen gæster fra Bornholm til brylluppet, da Karolines far Carl Andreas Riis fortsat er imod datterens bryllup med Christian.

Gæsterne der var med til brylluppet i København, fra Venstre:
Anna Knudsen (plejedatter hos Jens og Else Marie Christensen). Erland Kjær (Kristians bror).
Jacob Petersen, gift med Maren (Kristians søster). Bertel Nielsen gift med Laura (Kristians søster).
Yderst til højre Nielsine Martine (Else Maries datter).
Karoline og Christian, og Else Marie og Jens Christensen.

Karoline Kirstine Riis.

Ved hjælp af et lån på 4000,00 kr. af de 2 søstre, Maren og Laura og deres ægtefæller (som er med på bryllupsbilledet) kunne de starte en fotoforretning i Vordingborg, Algade 33.

Karoline og Christian i lejligheden i Vordingborg, Algade 33.

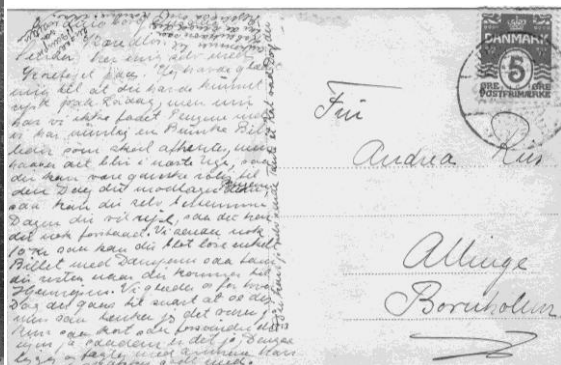

På nogle af disse postkort fra Karoline og Christian til familien på Bornholm, bliver det nævnt at det er svært at få penge ind for fotografierne og få penge til materialer.

Postkort fra Vordingborg til Bornholm, 1913

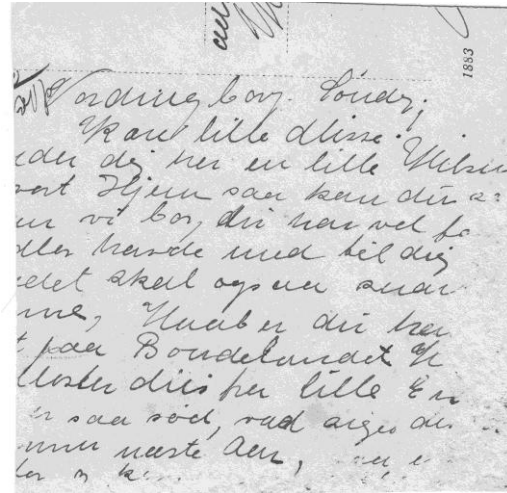

Vordingborg stemplet 2 – 2 – 1913 / Kære Marie! Du ønskes tillykke / paa Fødselsdagen / fra os begge to herfra / Gaven kan ikke være der / enu, men den kommer / Kærlig Hilsen fra os / begge K – K Kær / Hils derhjemme

Kære Mor Sender her mig selv med køretøjet paa. Jeg havde glædet mig til at du havde kunnet rejse paa Lørdag, men nu har vi ikke faaet pengene ind, vi har nemlig en Bunke Billeder som skal afhentes, men haaber det bliver i næste uge, saa du kan være ganske rolig til den dag du modtager pengene, saa kan du selv bestemme Dagen du vil rejse, saa det kan du nok forstaa. Vi sender nok 10 Kr saa kan du blot løse enkelt Billet med Damperen, saa faar du resten naar du kommer til Hjemreisen. Vi glæder os for hver dag der gaar til snart at se dig, men saa tænker jeg det varer jo kun saa kort, saa forsvinder du igen, ja saadan er det jo. Drengen ligger og fægter med armene han snakker godt med.

Du kan jo selv sende Tante et kort vad Dag du kommer ankommer til København saa tar de imod dig. Rejser saa over Rønne ikke, der gaar Damperen vær aften. (skrevet af Karoline til Thea Andrea1913(Vordingborg))

Udsnit af postkortet: Vordingborg Sønder- (se)ender dig her en lille hilsen - (v)ort Hjem saa Du kan se - (-) vi bor, du har vel () - (e)ller havde med til dig - ()det skal ogsaa ___ - me, Haaber du har - () paa Bondelandet - ___ lille Er(land) - () saa sød, vad siger ___

Da krigen brød ud i 1914, steg materialerne så voldsomt, at de gik konkurs.

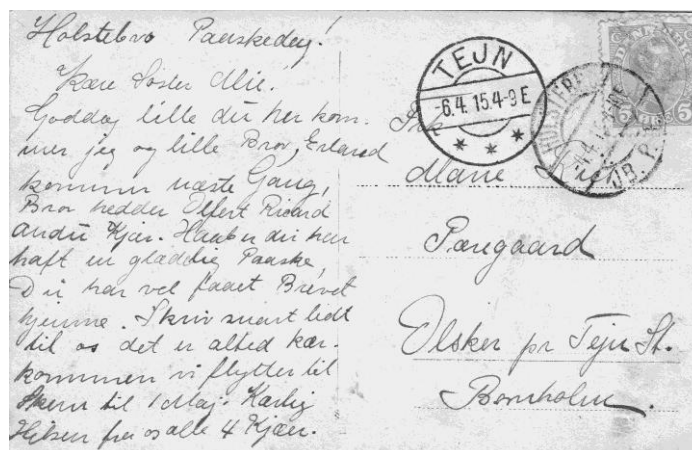
De slog sig nu ned i en lejlighed til kr. 15,- i Holstebro. Christian fortsatte med fotograferingen, idet han kørte på cykel ud i oplandet. Det var besværligt med det apparatur, der fandtes dengang. Det varede også kun kort tid.

På Hyllings Allé fødes den 20. februar 1915 sønnen Olfert Rikart Andu Kjær, og i anmærkninger i kirkebogen er der indskrevet:

”I Følge Skrivelse fra Fattigudvalget er fødslen indført i Sir Sogns Ministraelbog i henhold til hjælpe-kassens Pg 4 . Skrivelse fra Sognepræsten af 6/4 1915”.

Så Christian og Karoline Kjær er under fattigudvalget, og uden penge.

1915 stemplet 9 / 4 Holstebro

Holstebro Paaskedag / Kære Søster Mie / Goddag lille du her kommer jeg og / lille Bror, Erland kommer næste gang, / Bror hedder Olfert Richard Andu Kjær. / Haaber du har haft en glædelig Paaske, / Du har vel faaet brevet Hjemme. Skriv / snart til os det er altid kærkommen. Vi / flytter til __ 1. Maj. Kærlig hilsen fra os / alle 4 Kjær

Christian og Karoline er meget pressede økonomisk, de har 2 små sønner at forsørge, så de leder efter deres chance for at komme ud af deres situation.

I efteråret 1915 søges der en bestyrer til Tvis Asyl, og Christian og Karoline beslutter, at dette kan være den chance de søger. Begge ved, at de har hjertet på rette sted, og Christian er vokset op i et hjem hvor omsorg og hjælp til sin gamle moster Birgitte var givet, og han er vokset op med forskellige plejebørn. Hans barndomshjem har været rummelig og hjertevarm og dette kan han nu bruge til at hjælpe på et Asyl.

Karoline er også vokset op i et hjem, hvor normen var, at som kristen hjælper man sin næste. I hendes hjem var der også små kår, så at de nu som bestyrerpar kan bo på et husmandssted med deres børn, og at de kan arbejde sammen, for at få Tvis Asyl til at virke som hjem for dets beboere, har de følt som deres kald og pligt.

C. M. C. Kjær bestyrer af Tvis Asyl 1. november 1915 - 1. april 1920

Tvis Sogneråd beslutter at nedlægge Tvislund Skole 10. januar 1915, og efter nogen dialog med Ringkjøbing Amt bliver skolen ombygget til Tvis Asyl.

Tvis Sogneråd kan ansætte asyllets første bestyrer og i Tvis Sogneraads Forhandlingsprotokol er indskrevet:

”Aar 1915 den 8 Oktober afholdtes Sogneraadsmøde i Forsamlings

huset hvor følgende Sager behandlede

Til Bestyrer paa Fattigasylet antages fra 1ste November 1915 - 31 Oktober 1916 Chr. M. Kjær Holstebro.”

Kontrakten:

Som Bestyrer paa Tvis Fattigasyl antages Chr. Kjær i Tiden fra 1ste November 1915 til 31 Oktober 1916 paa følgende Vilkar.

1 Bestyreren faar i Løn 80 Ør for Voksne pr Dag og 50 Ø for Børn under 10 Aar. Børn under 2 Aar efter aftale dog ikke over 80 Ø

2 Bestyreren har Lov til at drive og bruge Ejendommen efter Ønske til egen Fordel og Fortjeneste

3 Bestyreren skal yde Kost og Pleje til enhver Tid til De paa Asylet værende og kommende Fattiglemmer og lever Lys og Varme til alle Værelser

4 Kommunen leverer alt til Asylet nødvendige Ildebrændsel samt 50 Potter Petroleum

5 Bestyreren er forpligtiget til at køre Lemmerne til og fra Tvis Kirke samt køre dem til Læge, for sygekørsler Kørseler betales 3 Kr pr Tur

6 Bestyreren maa selv sørge for de fornødne Køkken Bryggers og Avlsredskaber som saa også tilhører ham ved fratrædelsen af Pladsen

7 Den ved Tiltrædelsen af Pladsen paa Asylet værende Avl tilhører Bestyreren men maa intet deraf sælges uden Sogneraadets Tilladelse

8 Den paa Asylet til enhver Tid værende Besætning af Heste og Fækreaturer tilhører Kommunen og intet deraf maa sælges eller bortføres uden Sogneraadets Tilladelse, de samme Betingelser gælder ogsaa for den af Kommunen anskaffede Fjedervogn. Besætningens værdi anslaaes til 1500 som Bestyreren foreløber med 5 % at betale 1 Oktober 1917.

9 Ved fratrædelsen af Pladsen maa 2/3 Avl være utærsket

10 Og iøvrigt skal Bestyreren til enhver Tid være Sogneraadets Ordre underkastet.

11 Bestyreren er pligtig at foretage nødvendige --reparation ved Asylet i tiltag af Marterialer Jeg

Undertegnede tiltræder Pladsen paa forannævnte Vilkaar

Tvis den 20 Oktober 1915

C. M. C . Kjær

Parret flyttede ind på Asylet den 1. november 1915 som bestyrere, med de 2 små drenge, Erland 2 år født den 25. maj 1913 og Richard 6 mdr. født den 20. februar 1915.

Beboerne ved folketællingen februar 1916.

Abraham Pedersen 16/9 1828 U Logerende aldersrentestøtte - død 25. juli 1916 – 87 år

Johanne Andersen 24/6 1822 E fattiglem - død 8. feb. 1916 - 95 år

Marie Pedersen 3/5 1860 E fattiglem

Peder Kristian Pedersen 2/10 1881 U fattiglem

– Allerede i 1916 er der uenighed mellem bestyreren og sognerådet. –

Dette punkt i kontrakten giver anledning til store problemer:

8 Den paa Asylet til enhver Tid værende Besætning af Heste og Fækreatureer tilhører Kommunen og intet deraf maa sælges eller bortføres uden Sogneraadets Tilladelse,

Farfar Kjær skriver til Sognerådet:

"Asylet" d 5/4 1916 Kære H. D Grønbæk

Jeg vil herved lade Dig vide at nu har Koen Kælvet, det var Søndagaften den 2ds. Den maa saa absolut kunne -- nogen Erstatning for den Tid som den er gaaet længere end lovet, det vil Du jo nok ordne.

Jeg takker tillige for Brevet med Meddelelse om at jeg maatte sælge den Blaa, for jeg troer da at jeg har forstaaet Dig ret? det er jo altsaa meningen at naar Sogneraadet faar hvad De har givet for den saa maa jeg selv beholde resten, og De, altsaa Sogneraadet køber saa en anden lidt længere hen i Tiden. Derimod var Jeppe og Chr Skautrup her oppe og fortalte at jeg godt maatte sælge naar bare I fik de 430 Kr Resten maatte jeg selv faa, hertil rigtig, men saa kom det værste at for Restbeløbet og saa hvad jeg kunde faa for Kalven skulde jeg selv købe en Ko, hvilket slet ikke kan lade sig gøre, de kunde ligesaa godt bare sagt at alt hvad jeg kunde faa fra skulde jeg give til hjælp til en Ko, ifølge en saadan ordning er jeg ude af Stand til at købe Kunstgødning hvad andet jeg skal have. Jeg ved næsten ikke om man skal græde eller le ad det, at slikt kan fremkomme i saa kloge Mands Hjerne. Jeg ønsker for dem at jeg har Misforstaaet dem. der staaer i Kontrakten at jeg skal have to Køer. Niels Lindholt sagde ogsaa at det var ret som Du havde skrevet.

Hermed venlig hilsen

CMC Kjær

(dette Brev er ---) -- skal --den blev imorgen jeg faar 67 3/4 m Tb.

Hvad sognerådet svarer ved jeg ikke, men farfar må skrive endnu et brev.

"Asylet" d 20/6 1916 H. D. Grønbæk!

Hvor nødig jeg end vil ser jeg mig dog nødsaget til at skrive angaaende den Ko som jeg skal have, hvor bliver den dog af?

spørger jeg den ene er Svaret, det ved jeg ikke og en anden saa er en del det samme. Mon det nu er en retfærdig Behandling da det er derigennem at vi skal have en del af vor Løn? der er jo Græs nok og havrehalm nok til at føde den med hele Sommeren.

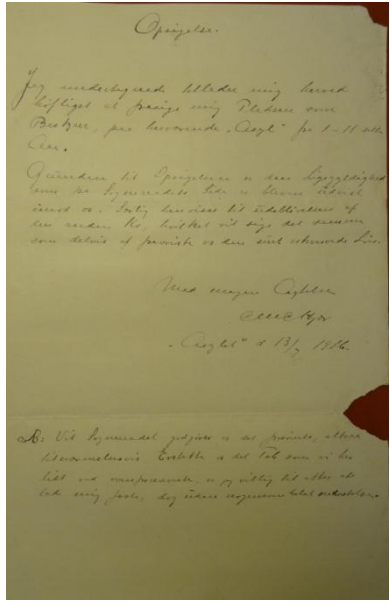
At Køerne er dyre ved jeg godt -- det kan jeg ikke være tjent -- det nu endelig ikke gaa som sidst at jeg skal have den et par Maaneder før den Kælver. -- -- -- -- ikke for at faa Græsset og Halmen ædt men for at faa lidt mere Indtægt.

Vi vilde meget gerne om der ikke maatte komme en af de Herrer i Fattigudvalget her op i hver Uge siden vi har faaet denne Fru Jensen som er aldeles Taabelig, saa vi vilde gerne have at der blev noget tilsyn og lidt til Rettesnor. Naar hun raser til tider saa Huset ryster.

Med venlig Hilsen CMC Kjær

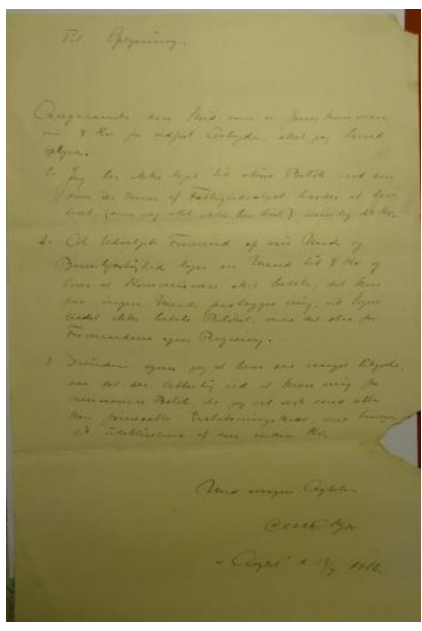
Jeg havde nær glemmt noget aldeles nødvendigt, nemlig Tørv, vi har ikke det mindste hverken Tørv eller Kul saa min Kone kan ikke Bage før vi faar noget! Aa, lad det nu ske lidt expedit !

I denne periode bor familien Jensen på Tvis Asyl og fru Jensen er psykisk syg, og for ganske almindelige mennesker som farfar og farmor, har det været en al for svær opgave. Beboerne har jo meget forskellige behov, og sammen med at bestyrerparret også selv har små børn, må byrden og ansvaret have været overvældende. – og at familien Jensen kom til Tvis Asyl så hurtigt efter farfar og farmor kom, inden de havde fået sig nogen erfaring. Og at farfar følte sig uretfærdig behandlet og ikke lønnet som han havde krav på. Det ville han ikke finde sig i.

”Opsigelse.
 Jeg undertegnede tillader mig herved høfligst at frasige mig Pladsen som Bestyrer, pa herværende "Asyl" fra 1-11 dette Aar. Grunden til Opsigelsen er den Ligegyldighed som fra Sogneraadets Side er bleven udvist imod os. Særlig henvises til udeblivelsen af den anden Ko, hvilket vil sige det samme som delvis at fravryste os den surt erhvervede Løn. Med mangen Agtelse
 CMC Kjær
 "Asylet" d 13/7 1916
 NB: Vil Sogneraadet godgøre os det forsømte, altsaa tilnærmelsesvis Erstatte os det Tab som vi har lidt ved ovenfornævnte, er jeg villig til atter at lade mig fæste, dog uden nogensom helst udtalelse.”

vedlagt opsigelsen er dette brev:

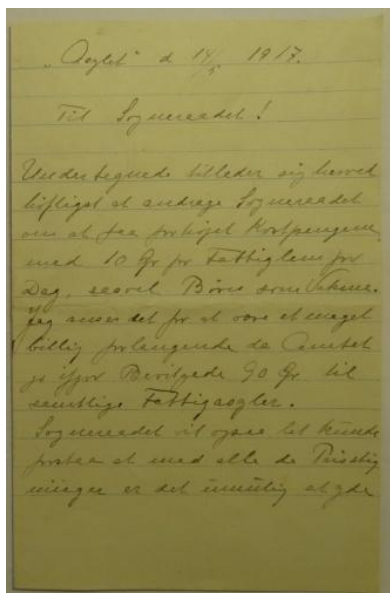
”Til Oplysning
 Angaaende den Strid som er paakommen om 8 Kr for udført Arbejde, skal jeg herved oplyse.
 1. Jeg har ikke lyst til større Beløb end den som De Herrer af Fattigudvalget hævder at have lovet, (som jeg slet ikke har hørt) nemlig 20 Kr
 2. at Udvalgets Formand af sin Naade og Barmhjertighed lejer en Mand til 8 Kr og lover at Kommunen skal betale, det kan paa ingen Maade paalægge mig, vil Sogneraadet ikke betale Beløbet, maa det staa for Formandens egen Regning.
 3. Desuden synes jeg at have saa meget tilgode, saa det ser latterlig ud at kræve mig for ovennævnte Beløb, da jeg vel nok med lette kan fremsætte Erstatsningkrav, med hensyn til udeblivelsen af den anden Ko.
 Med megen Agtelse
 CMC Kjær
 "Asylet" d 13/7 1916”

Bestyrer Kjær og sognerådet når til en løsning på denne krise, C. M. C. Kjær forlænger sin kontrakt Fra 1. november 1916 til 31. oktober 1917.

Farfar har fået en ko eller blevet godtgjort tabet, og fru Jensen bliver indlagt på Viborg Sindssygehospital, så der falder igen lidt ro over forholdene på Tvis Asyl.

Det er bestyrerens opgave at få Asylet til at fungere både økonomisk og som et hjem for beboerne, man fornemmer i korrespondancen, at bestyrer Kjær tog denne opgave alvorlig.

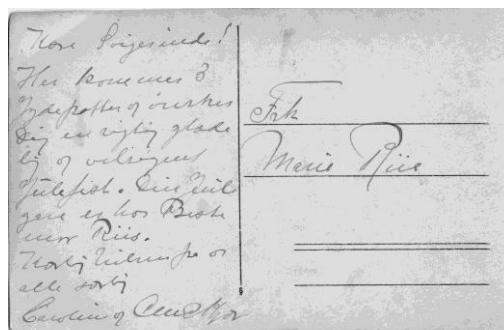
I 1917 fra bestyrer Kjær til sognerådet, i dette brev anmodes der om at få forhøjet kostpengene.

"Asylet" d 14/5 1917 Til Sogneraadet!
Undertegnede tillader sig herved høfligst at andrage Sogneraadet om at faa forhøjet Kostpengene med 10 Ør pr Fattiglem pr Dag, saavel Børn som Voksne. Jeg anser det for at være et meget billig forlangende da Amtet jo igjen Bevilgede 90 Ør til samtlige Fattigasylter.
Sogneraadet vil ogsaa let kunde forstaa aat med alle de Prisstiger det umulig at yde en fuldstændig Forplejning for 80 Ør.
Med hensyn til Anna da ønsker vi ikke at beholde hende uden Vederlag, vi venter os nemlig en Lille i løbet af Sommeren og saa er hendes hjælp for lidt værd, hun havde vist ogsaa godt af at blive flyttet. Med megen Agtelse CMC Kjær"

"en Lille" er parret 3. barn, Rose der bliver født i september 1917 på Asylet.

Julekort til Karolines søster Marie, 1917, med børnene Erland, Richard og Rose Elise Irene født den 5. september 1917 på Asylet.

Min søster!
Her kommer 3
børnene og ønsker
dig en rigtig glad
og vellykket
Julefest. De vil
gerne se hos Peder
og Marie.
Med venlig hilsener
til alle
Caroline og Cecilie

Datteren Rose Elise Irene Kjær.

Der er stadig et anspændt forhold mellem Sognerådet og bestyreren, for igen i 1918 opsiges bestyreren.

Om det er breve som denne, der er medvirkende ved jeg ikke. Brevet vidner om, at bestyrerparret udviser rummelighed og velvilje overfor dem der bor på Asylet og har det svært i livet. Samtidig synes Sognerådet måske ikke om, at de skal betale for dem, som ikke hørte under sognets fattigvæsen. At Kjær omgik reglerne og tog personer ind som ikke var berettiget efter loven...

i kirkebøgerne ses at bestyrer parret stod faddere til 2 af de unge pigers børn, som fødes medens de bor på Asylet. Dette vidner også om, at der var tætte relationer beboer og bestyrer imellem.

"Asylet" d 17/2 1918

H. Chr Nørgaard!

Jeg vilde gerne lægge et godt Ord ind for den unge Pige, da hun er meget Flitik, og umaadelig ked af at skulde Hjemdendes. Jeg synes det er Synd at hun skal jages fra Sted til Sted. Jeg synes det er en Pligt som Kristen Mennesker at spørge, hvad kan vi gøre for at redde hende. Min Hustru og mig er derfor blevet enige om for egen Regning og Risiko at beholde hende indtil hun har det forestaaende overstaaet, thi kunde hun reddes er det vel værd at tage den smule Burde paa sig, thi hun er i Guds Øjne ligesaa meget værd som os. Bliver Lønnen her kun lille da er den stor hisset.

Med Hilsen CMC Kjær/ Svar udbedes!

At bestyrerens børn, i dette tilfælde Rose, også omgås beboerne fremgår af dette uddrag af brev: saaledes fortalte i hvert Fald Bestyrerens lille Pige, at Jenny havde sagt til hende, -

Så børnene har levet sammen og ikke kun "ved siden af" Asylets beboere. Forældrene synes ikke deres børn var "for gode" til at have samvær med beboerne. Jeg tror, de har ønsket deres børn skulle lære at respektere dem, som ikke havde mange muligheder i livet. At det ikke var nemt, især ikke for de ældste af Kjærs børn, der var de store søskende og oplevede deres mor blive syg, samtidig være en del af et hjem, hvor beboerne måske ind imellem fik mere opmærksomhed end dem.

Husmandsstedet skulle også passet og dette krævede også megen arbejde. Hvis jeg spurgte Richard til hans barndomshjem på Asylet, svarede ham: ”det er ikke værd at tale om...” – ”det skal vi ikke tale om...” Han har dog fortalt Anton om sin far, som giver os indblik hans fars liv.

Tvis Sogn er i 1913 blevet selvstændig efter at have været sammen med Nr. Felding. I Tvis blev der oprettet 3 nye skoler og Tvis Asyl. Sognerådet havde ingen erfaring med at have en institution som denne, for indtil sognedelingen var Fattiggården i Nr. Felding.

Samtidig var bestyrerparret tilflyttere, som ikke havde nogen referencer i sognet, de skulle selv bevise deres værd. På denne tid var rygter og hvem der kender hvem, en meget vigtig anbefaling, så Kjær og Sognerådets medlemmer har svært ved at forstå hinanden og nå til enighed.

I 1918 opsiges Kjær igen:

*”Aar 1918 den 16. Juli afholdtes Sogneraadsmøde i Samlingshuset hvor følgende forhandlede.
9. Det vedtages at opsiges Chr. Kjær som Bestyrer paa Asylet til 1. November d. Aar.*

Mødet hævet

Didrik Grønbæk - Chr Nørgaard - Jens M Laursen

Chr Skautrup - Kjeld O Nielsen - N. F. Bitsch”

Men endnu engang lykkedes det de to parter, at komme til enighed om et år mere.

I kontrakten bliver der indskrevet et par ændringer:

Tvis Sogneraads Forhandlingsprotokol 1912-1931 - Aaret 1916 20 September

*”Som Bestyrer paa Asylet antages C. M. Kjær i Tiden fra 1 November 1916 til 31 Oktober 1917 paa følgende Vilkår **1 November 1918 til -- 1919 med 3 maander opsigelse***

*4 Kommunen leverer det nødvendige Ildebrændsel samt 50 liter Petroleum - **petroleum streget ved aftalen 1918-1919***

*6 Bestyreren maa selv sørge for det nødvendige Køkken Bryggers og Avlsredskaber, som saa ogsaa tilhører ham ved Fratrædelse af Pladsen. **herunder de nødvendige vogne - tilskrevet ved aftalen 1918-1919***

*7 Der ved Tiltrædelsen af Pladsen for Asylet -- Avl tilhører Bestyreren, men maa intet deraf sælges eller fjernes derfra uden Sogneraadets Tilladelse. De samme Betingelser gælder ogsaa for den af Kommunen overkøblede Fjeder vogn - **sidste sætning overstreget ved aftalen 1918-1919.***

*Besætningen ændres til en Værdi af 1500 Kr som Bestyreren fremover med 5 % at betale med Halvdelen den 1 April og 1 Oktober 1917. **2 Heste og 1 Ko tilhører Kommunen - indskrevet i aftalen 1918-1919.***

*8 Den paa Asylet til enhver Tid Besætning af Heste og Fækreaturer tilhører Kommunen og intet heraf maa sælges eller bortføres uden Sogneraadets Tilladelse **afsnittet overstreget i aftalen 1918-1919***

9 Ved Fratrædelse af Pladsen mod 2/3 af dette Aars Avl være utærsket.

1 April 1919 skal der af Indtjent Aars Avl være i Behold 15 td Kartofler 6 td -- samt det nødvendige --foder.

Tvis d. 20 September 1916

CMC Kjær”

Det undlades at skrive kontrakten helt om så underskriften fra 1916 står stadig....

Men i 1919 kan de 2 parter ikke længere komme til enighed og bestyreren opsiges:

*”Aar 1919 den 16 December afholdtes Sogne-
raadmøde i Samlingshuset og følgende behandledes
3 Det vedtages at opsige bestyreren paa Asylet til 1ste April 1920 og opslaa Pladsen ledig.”*

Den 1. april 1920 er bestyrer Kjær opsagt.

Familien Kjær flytter til Lauralyst, Tvis St. by. 1920.

huset i dag.

Så flytter de til det lille hus ved Lauralyst i Tvis by. Christian arbejdede en kort tid på et par gårde. Derefter en tid på det nye elværk, og endelig kom han med i arbejdet med omlægning af Herningbanen fra Sønderport til Aulum. Det tog lang tid dengang. Der blev benyttet troljer, både til arbejdsbrug og til turen hen og hjem. Troljen, der kørte på skinnerne, var et lad på 4 hjul. På hjulkransen var der en udadgående pig. Passagererne havde en træstang med et håndtag i den ene ende og et hul i den anden. Når man så satte hullet omkring piggen på hjulet og trak op og ned i stangen, kom stængerne til at virke som stempelstangen i en dampmaskine. Passagererne måtte selv dampe. Køretøjet var særdeles velegnet til formålet.

Det var trange tider, da de boede i det lille hus ved Lauralyst. Når det var rigtig småt kom bedstefar Jens Christensen fra Holstebro med en købmandskurv med alt, både mel, sukker og kødvarer. Ofte havde han lækkerier med til børnene, Richard husker specielt, at han havde en appelsin med en gang. Det var stor luksus, og spredte stor glæde hos børnene.

Ellers cyklede farfar en gang om ugen til Holstebro efter kødvarer; han havde også, lige meget hvor småt de havde det, altid en sukkerstang eller et kræmmerhus med til børnene. Julegaver bestod af ting, farfar og farmor lavede, som broderet billede, eller farfar lavede en dukkeseng til børnene af cigarkasser.

Her på Lauralyst i Tvis by, får de i 1920 den 28. Maj, sønnen Karl Aage Riis.

Karolines søster Marie fra Bornholm er på besøg og er her fotograferet i haven sammen med Erland, Rose, Richard og Karoline med den lille Aage, sommer 1920.

Christian Kjær bliver medlem af Landarbejderforbundet i Tvis.

I Landarbejdernes Arbejdsløshedskasse, Tvis Afdeling, den 31 Marts i 1921, disse 6 arbejdsmænd er medlemmer.

MEDDELELSE	
FRA LANDARBEJDERFORBUNDET <small>(Afdelingens Stempel)</small>	TIL Hr. <i>Lejningsformand</i> <i>Fredrik Giesbek</i>
Den <i>16-5</i> 19 <i>21</i> .	
<i>I Landarbejdernes Arbejdsløshedskasse, Tvis Afdeling, stød den 31 Marts 1921 Jens Peter Pedersen Rastovsbyen Niels Chr. Nielsen Steinkjæsse Stenklavs Jensen Rastovsbyen Lars Chr. Stammersgaard Do Christian Kjær Do Fredrik Hvidsten Nørreby</i>	

Karoline og Christian med børnene Aage, Rose, Erland og Richard. 1920.

C. M. C. Kjær, Richard, Rose, Erland, Aage og Karoline, som nok er gravid på dette billede, hvis dette er et sommer udflugtsbillede, for den 9. oktober 1922 bliver sønnen Jens Arne Theodor Kjær, født på Lauralyst, Tvis By.

Kjær tilbage på Tvis Asyl 1. april 1923.

1. april 1923 flytter familien tilbage til Asylet. Christian er 43 år og Karoline 32 år, den ældste søn Erland 10 år, Richard 8 år, Rose 5 år, Aage 2 år og Jens er 6 mdr. – det er et stort arbejde at sørge for de 5 børn i familien og samtidig være ansvarlig for Asyllets beboere, med alle deres forskellige behov.

Men Christian og Karoline ønsker dette arbejde og det giver dem et hjem til deres børn. Årene på Lauralyst var meget svære økonomisk, da Christian ikke havde arbejde og dermed ikke en indtægt hele tiden. Som bestyrerpar kan de forsørge familien, og have et arbejde som de brænder for.

Ifølge sognerådsforhandlingsprotokol er Chr. Kjær ansat fra 1. april 1923.

Tvis Sogneraads Forhandlingsprotokol 1912-1931

”Aar 1923 d 20 Marts holdt Sogneraadet Møde i Tvis Forsamlingshus hvor følgende Sager behandlede

5 Chr Kjær antages som Bestyrer paa Asylet fra 1ste April paa et Aar paa sædvanlige Betingelser.-

7 Det overdrages Chr Kjær at levere Brændsel

Asylet fra 1ste Juni 1923 til 1ste Juni 1924

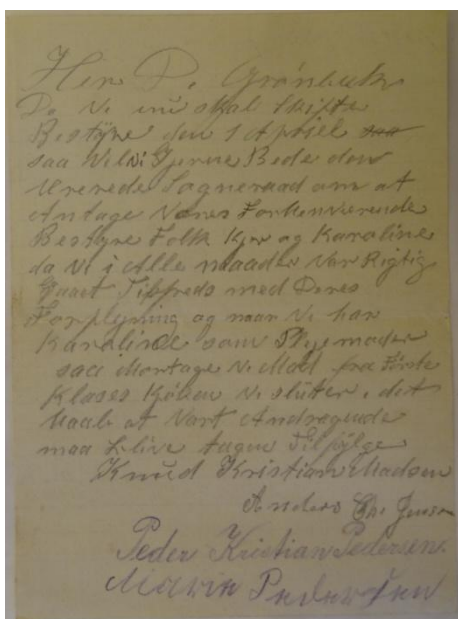
for en Pris af 600 Kr paa den Betingelse

at Tørvekurik er fyldt inden 15te Aug 1923”

Sønnen Richard Kjær, har fortalt om genansættelsen:

”I 1923 henvendte sognerådet sig igen. Om de ikke kunne tænke sig at overtage bestyrerpladsen igen, og det gik de med til. Årsagen til bestyrerskiftet var, at der blandt fattiglemmerne var en meget kraftig dame, STORE RIKKE, som med lethed kunne tage bestyreren i kraven og smide rundt med ham, hvilket hun også gjorde. Det varede ikke længe, før far skulle have samme omgang; men det gik bare ikke. Hun fik en kraftig op mod væggen og besked om, at her var det ham, der bestemte. Det hjalp. Hun viste ham altid stor respekt siden.”

Fra beboerne fik parret denne anbefaling, som de sendte til Sognerådet:

Hr D. Grønbæk

Da vi nu skal skifte Bestyrer den 1 April saa vil vi Gjerne Bede den Ærerede Sogneraad om at Antage vores Forhenværende Bestyre Folk Kjær og Karoline da vi i Alle maader var Rigtig Godt Tilfreds med Deres Forplejning og naar vi har Karoline som Plejemoder saa modtager vi Mad fra Første Klases Køken vi sluter, det haab at Vort Andragende maa blive tagen tilfølg Knud Kristian Madsen
Anders Chr. Jensen
Peder Kristian Pedersen
Marie Pedersen

Den 18. november 1924 fødes sønnen Charles Andreas Riis på Asylet. Og Karolines søster Marie er igen på besøg i Tvis, sommeren 1925.

Aage 5 år, Erland 11 år, Jens 3 år – Marie – Charles under 1 år, Richard 9 år og Rose 7 år.

Fra venstre i haven på Asylet 1925, børnene er her fotograferet i hverdagstøj:
Richard, Jens, Erland siddende med Charles, Rose og Aage Kjær.

Der er ikke megen korrespondance mellem C. M. C. Kjær og sognerådet i den nye ansættelsesperiode, så der har sikkert fra begge sider, været en større vilje til at få Asylet til at fungere optimalt, og begge parter har gjort deres erfaringer. Der er nogle breve om brændsel og om julehjælp, altså ikke de store sager.

Tvis Sogneraads Forhandlingsprotokol 1912-1931

”15. april 1924 Afholdtes Sogneraadsmøde i Tvis Forsamlingshus hvor følgende Sager behandles. 7 Vedligeholdelse af Brændsel til Asylet for et Aar fra 1ste Juni 1924 til 1ste Juni 1925 overdrages til Chr Kjær”

I folketællingen 1925, er der bestyrerparret og deres 6 mindre årige børn, og hele 9 beboere på Asylet, det er langt flere end der ved ombygningen til Asylet blev anbefalet.

FT 1925 Tvis, Asylet

Bestyrerparret:

Kjær, Kristian Marinus Kristensen 18/6 1880 Gift husfader Landbrug Sir, Ringkjøbing Amt

- , Karoline Kirstine 27/9 1891 Gift husmoder Allinge, Bornholms Amt

- , Erland Edwin 23/5 1913 barn Vordingborg, Præstø Amt

- , Olfert Richard Andu 21/2 1915 barn Holstebro, Ringkjøbing Amt

- , Rose Elise Irene 5/9 1917 barn Tvis, Ringkjøbing Amt

- , Karl Aage Riis 28/5 1920 barn Tvis, Ringkjøbing Amt

- , Jens Arne Theodor 9/10 1922 barn Tvis, Ringkjøbing Amt

- , Charles Andreas Riis 18/11 1924 barn Tvis, Ringkjøbing Amt

Beboere:

Lauritsen, Peder M 24/9 1872 Tvis Ringkjøbing Amt G Arbejdsmand Fattigunderstøttelse

- , Frederikke Vilhelmine K 30/11 1883 - - Aarhus Amt G Fattigunderstøttelse

- , Sejer Marinus M 18/2 1913 Holstebro Ringkjøbing Amt U Barn

- , Jens Peder M 1/6 1918 Givskud Vejle Amt U Barn

- , Ane Kirstine K 23/3 1921 Ejsing Ringkjøbing Amt U Barn

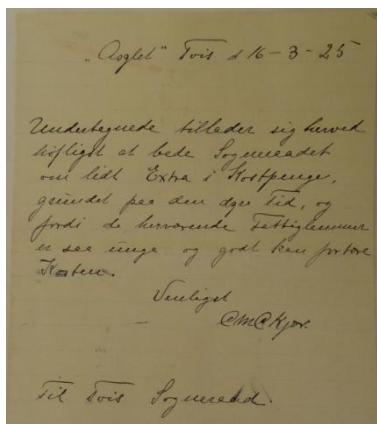
- , Else Marie K 10/5 1923 Tvis Ringkjøbing Amt U Barn

Pedersen Inger Marie K 17/4 1897 Nørre Felding Ringkjøbing Amt U logerende

Pedersen Peder Kresten M 2/10 1883 Tvis Ringkjøbing Amt U logerende

Nielsen Peder Chr M 11/1 57 Tvis Ringkjøbing amt E Aldersrentenyder

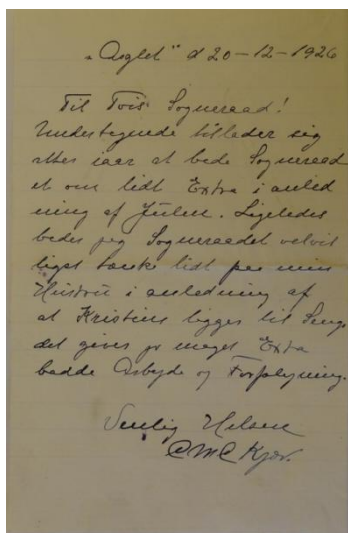
At der er så mange beboere får Christian til, at anmode Sognerådet om flere kostpenge.

"Asylet" Tvis d 16-3-25
Undertegnede tillader sig herved
høfligt at bede Sogneraadet
om lidt Extra i Kostpenge,
grundet paa den dyre Tid, og
fordi de herværende Fattiglemmer
er saa unge og godt kan fortære
Kostene.
Venligst
CMC Kjær
Til Tvis Sogneraad.

"Asylet" Tvis d 16 - 3 - 25
Undertegnede tillader sig herved
høfligt at bede Sogneraadet
om lidt Extra i Kostpenge.
Grundet paa den dyre Tid, og
fordi de herværende Fattiglemmer
er saa unge og godt kan fortære
Kosten. Venligst CMC Kjær
Til Tvis Sogneraad.

I 1926 blev bestyrerparret ramt af sygdom, da Karoline Kjær bliver syg med tuberkulose, og farfar Kjær måtte selv lave mad og klare hele husholdningen.

"Asylet" d 20-12-1926
Til Tvis Sogneraad!
Undertegnede tillader sig
atter iaar at bede Sogneraadet
et om lidt Extra i anled
ning af Julen. Ligeledes
beder jeg Sogneraadet velvil
ligst tænke lidt paa min
Hustru i anledning af
at Kristine ligger til sengs
det giver jo meget Extra
baade Arbejde og Forplejning.
Venlig
Hilsen
CMC Kjær

"Asylet" d 20 - 12 - 1926
Til Tvis Sogneraad!
Undertegnede tillader sig
at i år at bede Sogneraadet
et om lidt Extra i anled
ning af Julen. Ligeledes
beder jeg Sogneraadet velvil
ligst tænke lidt paa min
Hustru i anledning af
at Kristine ligger til sengs
det giver jo meget Extra
baade Arbejde og Forplejning.
Venlig Hilsen
CMC Kjær

Trods sygdom forøgedes familien, den 23. april 1927 med sønnen Henning Manfred Laurentzi og året efter den 21. maj 1928 med datteren Else Marie Andrea, som bliver Christian og Karoline's yngste. Og det kan undre, at Karoline trods sygdom skulle disse 2 graviditeter igennem, og det skaber også et skel mellem de ældste børn og deres far, de har ytret, at de synes det var meget forkert at deres far, at moderen blev gravid med de 2 yngste. Men de 2 yngste blev højt elsket af deres ældre søskende, det var ikke sådan at de mærkede dette senere i livet.

Else Marie Andrea

Børnenes mange navne er ret specielle og man kan ikke undgå at tænke på Karolines søskende, hvis navne går igen, især i de yngste børns navne. – et tegn på at Karoline altid havde sin bornholmske familie i hjerte og tanke.

1913 - Erland Edwin Kjær - Erland hedder Christians bror.

1915 - Olfert Richard Andu Kjær -

1917 - Rose Irene Elise Kjær -

1920 - Karl Aage Riis Kjær – Karl (Karolines far) efternavnet Riis

1922 - Jens Arne Theodor Kjær – Jens (Karolines bror) Theodor (Karolines søster Marie Theodora)

1924 - Charles Andreas Riis Kjær – Charles (Karolines bror) Andreas (Karolines far) efternavnet Riis

1927 - Henning Manfred Laurentzi Kjær – Manfred Laurentio (Karolines bror)

1928 - Else Marie Andrea Kjær – Else (Christians mor) Marie (Christians mor og Karolines søster) Andrea (Karolines mor)

Karoline søger invaliderente pga. sin sygdom 1929 og får det bevilliget.

Karoline Kjær - Regnsk		
Løst paa Invalidiserente		
Januar	Kildebelt	3000
Februar	"	3000
Marts	"	3000
April	"	3000
Maj	"	3000
Juni	"	3000
Juli	"	3000
August	"	3000
September	"	3000
Oktober	"	3000
November	"	3000
December	"	3000

"Aar 1929 den 6 Aug afholdt sogneraadet møde i Forsamlingshuset hvor følgende Sager behandlede 3 Der forelaa Andragende fra Karoline Kjær om Forskud paa Invalierenter Bevilgedes 30 Kr pr Maaned fra 1 Juli"

Skæbnen er hård ved de 8 børn og bestyrer Kjær, hans hustru og børnenes mor, Karoline dør 2. maj 1930, 39 år gammel.

Herren har i Gaar hjemkaldt
min kære Hustru, vore 8 Børns
gode Moder,
Karoline Kjær,
f. Riis,
efter længere Tids Sygdom, hvil-
ket herved bekendtgøres for Slægt
og Venner.
Asylet, Tvis, den 3. Maj 1930.
Chr. Kjær.
Begravelsen foregaar ved Tvis
Kirke Torsdag den 8. Kl. 2. De,
som vil følge, er hjertelig velkom-
men og bedes møde i Hjemmet
senest Kl. 12 $\frac{1}{2}$.

Hjertelig Tak
for al Deltagelse ved min Hustrus
Sygdom, Død og Begravelse. Tak
til alle, som var med til at sætte
Mindet paa hendes Grav.
Chr. Kjær og Børn,
»Asylet», Tvis.

Billede året efter Karoline's død, ved datteren Rose's konfirmation 4. oktober 1931.

Fra venstre: Jens, Erland, Rose, Else på faderens knæ og Henning under armen, Aage, Richard og Charles.

Enkemand Christian Kjær og Kathrine Nielsen.

De 2 ældste sønner er ude og tjene i 1930, begge i Tvis. Erland er blevet konfirmeret i 1927 og i 1930 er han tjenestekarl i Nørgaard. Richard blev konfirmeret i 1929 og er i 1930 i tjeneste i Skadborg. De to drenge er tidligt kommet ud at tjene, som også er almindeligt på denne tid.

FT 1930 Asylet

Bestyrer:

Kjær, Kristian Marinus Kristensen 18/6 1880 Gift husfader Landbrug Sir, Ringkjøbing Amt

Kjær, Rose 5/9 1917 barn Tvis, Ringkjøbing Amt

Kjær, Aage 28/5 1920 barn Tvis, Ringkjøbing Amt

Kjær, Jens 9/10 1922 barn Tvis, Ringkjøbing Amt

Kjær, Charles 18/11 1924 barn Tvis, Ringkjøbing Amt

Kjær, Henning 23/4 1927 barn Tvis, Ringkjøbing Amt

Kjær, Else 21/5 1928 barn Tvis, Ringkjøbing Amt

Nielsen Kartrine Tvis Ja Asylet K 9/4 1888 Hjerm Husbestyrerinde

Beboere:

Pedersen Marie Tvis Ja Asylet K 17/4 1897 Nr Felding U loserende

Krestjansen Kristine Tvis Ja Asylet K 7/5 1894 Tvis U loserende

Pedersen Peder Chr Tvis Ja Asylet M 2/10 1883 TvisU loserende

Nielsen Severine Tvis Ja Asylet E 23/3 1881 Nr Felding loserende

Nielsen Elve Tvis Ja Asylet K 28/6 1920 Holstebro Barn

Nielsen Sigo Tvis Ja Asylet M 17/11 1921 Holstebro Barn

Jensen Lars - - vides ikke - M

Farfar sætter en annonce i avisen, en husbestyrerinde til 1. maj 1930. Og Birthe Kathrine Nielsen bliver ansat.

Birthe Kathrine Nielsen er født i Hjerm i 1888. Hendes søn Anton er født i 1914, han har aldrig boet i Tvis sammen med sin mor, og halvsøskende. Han bliver trods dette som en bror i familien.

Anton skrev om sin mor:

Hun er næppe kommet ud at tjene, før hun var 14 år, for jeg har hørt fortalt, at hun reddede sin far fra døden, mens de boede i Ravnemose, og det var i 1900-1901. Han var ved at hænge sig. Senere tjente hun forskellige steder. Der var 3 steder, som jeg ofte har hørt omtale, Brogård i Hodsager, Gelsbjerg i Fårbæk og Dueholm, vistnok i Fly. Manden hed P. Chr. Dueholm. I dag ligger Dueholm i nabosognene. Gårdmændene på disse gårde blev altid omtalt som nogle meget dygtige foregangsmænd, og det fremgik altid, at hun var meget stolt af at have tjent hos disse og havde kunnet leve op til de store krav, der blev stillet hos disse.

Hun har måske også haft andre pladser. På 10-månedersdagen før min fødsel tjente hun i Stoholm; men den plads har jeg ikke hørt noget om.

Da jeg blev født, var hun altså 26 år og boede hjemme hos forældrene på landejendommen i Haderup. Om hun derefter har haft faste pladser, ved jeg ikke; men jeg husker ikke hende som hjemmeboende før i 1921.

Fra 1918 til 20, hvor vi boede i "Kromandens hus", var der ganske vist et loftsværelse, men jeg husker, det var helt tomt, I den tid arbejdede hun på kroen ved servering og i køkkenet samt vistnok ved alt forefaldende arbejde.

Kromanden og hans kone blev lige så lovpriset som de tidligere nævnte arbejdsgivere.

Efter 1921 "boede" hun hjemme, men arbejdede i mere end 1 sogn ved hovedrengøring, større madlavningsopgaver til slagting eller fest og som sygepasser.

Hun havde en del arbejde hos lægen, og ved forårshovedrengøringen i 1925 faldt hun ned ad loftstrappen med et par fag vinduer i hænderne. Da hun havde bare arme, blev hun meget forskåret; men doktoren var meget hjælpsom med at skrubbe begge arme med en skurebørste, til der ikke var mere glas i sårene. Det varede vist 3 måneder, før hun kom over det, og i den tid fik hun 40 øre om dagen i sygepenge. Hendes normale dagløn for enkelte dage eller kortere perioder var kr. 3, - Ved længe varende opgaver fik hun noget mindre. Uheldet satte hende lidt tilbage økonomisk; men da jeg kom ud at tjene 1. maj, har de da sparet føden til mig. Det blev taget noget fortrydeligt op, at doktorens ulykkesforsikring først ville betale dagpenge efter 13 ugers sygeperiode. Der var derfor en del snak om denne "uretfærdighed".

I sommeren 1929 flirtede hun med en "skorstensbygger" Rosendal. Han havde startet et cementstøberi i Herrup. Jeg talte med ham en enkelt gang og fandt ham ikke særlig tillidvækkende; men jeg var jo flyttet hjemmefra, så det var mig ret ligegyldigt. Min bedstefar derimod var meget ophidset over episoden. Han sagde til mig en dag: "Jeg ikke, hvad jeg skal gøre, hvis hun kommer med et barn på hendes gammelpigedage. Jeg vil i hvert fald ikke have hende her i byen" (Uden hendes økonomiske bidrag kunne han nu heller ikke blive i huset. Huslejen var 20 kr, og han fik 33 kr i alderdomspenge, som han kaldte det dengang.) Forholdet afsluttedes dog, da hun en mørk efterårsaften kom cyklende hjem og opdagede på vejen, at Rosendal ikke var hende tro.

Imidlertid skulle jordemoderen i Feldborg have et barn, og hun ønskede mor i huset i 4 måneder. Dette gav anledning til flytning, og bedstefar flyttede til Holstebro hos datteren, Kirstine, som ernærede sig som syerske.

Hen på foråret i 1930 svarede mor på en annonce om husbestyrerinde i Tvis fra 1. Maj. Det var på Tvis Asyl. Det var jo før 1933, så Asylet var et sted, hvor de, der af en eller anden årsag ikke kunne klare sig selv, blev sendt hen. Bestyreren havde 8 børn, og hans kone var langvarigt syg. Den daglige husholdning var på 17 personer.

Hun forlangte 40 kr. om måneden. Det var nok lidt meget; men hun fik pladsen. Der var vist heller ikke andre ansøgere.

Asylet var en gammel skole med tilhørende 12 td land. Dette var stillet til rådighed, og herudover betalte kommunen 1 kr pr dag for kost og pleje for hver af de anbragte.

Bestyrerens kone, Karoline, døde den dag, mor ankom. Det rørte mor dybt, at hun pludselig kom til at stå i moders sted for børnene, hvoraf den yngste var knap 2 år. Bestyreren hed Christian Kjær, og efter 2 års forløb blev hun gift med ham.

C. M. C. Kjær og Kathrine Nielsen bliver viet i Tvis Kirke den 3. maj 1932.

Kathrine og Christian Kjær udenfor stuehuset på Frydenlund.

Kathrine, Kristian og Antons søn Finn, der er født i 1943.

Frydenlund.

Richard Kjær beretter:

”Ved K. K. Steinckes sociallov 1933 blev sådanne institutioner nedlagt, og beboerne flyttet til egne boliger. De skulle jo nu forsørge sig selv, enten ved aldersrente eller invaliderente.

Der blev dog stadig 3 af dem boende, 2 søskende, Peder Kristian Pedersen og Marie samt Stinne Sparretoft Kristiansen. Stinne døde 3 år efter; men der kom endnu en kone, Petrine, som blev der til ca. 1960. Det var trange tider; men det hjalp lidt, at disse blev der.

Efter 1933 købte de ejendommen af kommunen, og for de tilbageblevne fik de så 3 kr. pr dag for hver, det var en hjælp i de vanskelige tider, man havde midt i trediverne. Man var dog ved godt mod. Ejendommen blev nu kaldt FRYDENLUND, selvom det varede år før Asyl-navnet blev glemt.

Frydenlund er nu et husmandssted og hjem for familien Kjær, og farfar og Kathrine fortsætter sammen med give børnene et trygt og godt hjem.

Der bliver holdt børnefødselsdage, og til Hennings fødselsdag laver farfar Christian sjov med børnene, da logerende Peder Kristian dukker op med sit store sorte fuldskæg, siger farfar i spøg til børnene: ” pas på ham, han kan rende en hare ind!”

Farfar har stor humoristisk sans, for Peder Kristian havde besluttet sig for, at han kun kunne bevæge sig ganske langsomt.

Kathrine og Christian, børnene Else, Henning, Charles og Jens oppe på hesten, ca. 1932.

Rose, Else og Kathrine ved
Rose konfirmation 1931

Anton på besøg på Frydenlund i 1932, medens
han er soldat. Henning står vagt.

Erland og Richard er flyttet hjemmefra, og Rose er konfirmeret i 1931, Aage i 1934, og Jens i 1936.

På skolebilledet Gedbo skole 1936, er Rose ansat som hjælpepige, medens de 4 yngste af Kjærs
børn er elever.

Da 2. verdenskrig kommer i 1940, får farfar Christian og Tvis borgerne gavn af hans profession som fotograf, da han tager rundt og fotografer Tvis borgernes billeder til Legimation under krigen. Mon ikke han tjente en lille skilling på dette.

Farfar Christian og far Henning på gårdspladsen i Frydenlund.

Kathrine og Christian i Frydenlund.

Prolog ved Brugens udvidelse i 1940.

Dagbladet skriver referat af udvidelsen af Brugsen i Tvis, og nævner bl.a.:

” C. M. C. Kjær fremsagde en på jysk affattet prolog, som han høstede stærkt Bifald for”. –

Prologen bliver dernæst udgivet i Dagbladet, og dette giver anledning til en meningsudveksling i avisen mellem uddeler købmand Sørensen og Christian Kjær.

Prologen henviser til, da der under rationaliseringen i 1940, blev delt mel sække ud til julen, og købmand Sørensen var ansvarlig for denne.

Farfar Kjær fik ingen, hvilket fik ham til, at fremsige en prolog ved den officielle indvielse i december 1940. At han følte sig forbigået ved denne uddeling, som købmanden stod for, er der ingen tvivl om. Kjær anklager på vers uddeleren for at være uretfærdig og også selv at gemme til egen sæk.

Man kan sige at det var modigt, at stå op og fremsige en sådan anklage ved et officielt arrangement og foran Tvis borgerne. Farfar må virkelig have været fortørnet over, at han ikke fik en sæk mel, og farfar synes ikke at være én, der bare vil lade uretfærdighed gå uden påtale.

Uddeleren købmand Sørensen svarede igen og der var op til flere indlæg, og det sluttede med at uddeleren skrev: ”kæreste kæreste allerkæreste Kjær, la os to nu hellere lade være med det her”. –

Selvom der var uenighed imellem de to herrer, formår de dog at skrive med respekt og accept af hinandens synspunkter, og bruger en fin undertone af humor mellem linjerne.

At farfar var dygtig til vers og rim fremgår tydeligt, især i den jyske version, rytmen går tabt i nudansk oversættelsen. – men den er jo god at have for at få det hele med.

Men skal den fremsiges så versene og rimene passer, kan kun den jyske bruges.

Min far Henning havde arvet denne evne. Hvis der til en familiefest skulle laves en sang, så kunne far gøre det.

Han brugte, hvis han holdt tale at gøre det på vers. Så kom han et par dage inden festdagen, eller på festdagen, ind fra stalden og gik direkte efter pennen og så blev versene nedfældet på papir. Dem havde han gået og formuleret ude i stalden og så var det med at få dem på papir med det samme han kom ind i stuen.

Ofte fik han først skrevet sine vers ved festmiddagen og så blev de lige skrevet ned på servietten.

Alle glædede sig altid til far rejste sig og med stor humor hilste på værten eller værtsparret.

Dog havde de sjællandske familie gæster svært ved at forstå det jyske, men det tog far sig ikke af.

Det kunne kun rime og blive til vers, hvis det var på jysk. – ligesom hos farfar Kjær.

HOLSTEBRO DAGBLAD

Tirsdag den 10. december 1940 TVIS

Den ny Brugsforeningsbygning indviet.

En smuk Festlighed i Gaar.

Bestyrelsen for Tvis Brugsforening havde i Onsdags indbudt samtlige Medlemmer og andre Kunder til en Indvielsesfest for den ny Brugsforeningsbygning. Kl. 3 begyndte Folk at indfinde sig, og der gik et Par Timer med Rundgangen i Butik og Lagerbygninger samt Uddeler Mikkelsens private Lejlighed. Der var i Anledning af Festen rejst adskillige Falgstænger paa Fortovet udenfor Bygningerne, hvorfra Dannebrog vajede.

Ved 5-Tiden samledes Gæsterne i det flagsmykkede og pyntede Forsamlingshus, hvor man bænkedes ved de ligeledes pyntede Kaffeborde. Der var da kommen ca. 200 Gæster til Stede.

Efter Sangen. "Der er ingenting, der maner" bød Formanden Chr. S k a u t r u p, Velkommen og til Musik ved Barbermester Overgaard og Fru blev Kaffen serveret.

Flere gode danske Sange blev afsunget, hvorefter F o r m a n d e n gav en kort Redegørelse over Forarbejderne og de egentlige Arbejde ved Ombygningen, og bragte en Tak til Fællesforeningens Arkitekt, Hr. Norring, og Levrig! en Tak til alle Haandværkerne, der samlet havde bidraget til et godt Resultat. Formanden mindedes de to nylig afdøde bestyrelses medlemmer, P. Sønderby og Jensen Skautrup. Han sluttede med at sige. "Lad os bevare Sammenholdet, det gode Sam arbejde og vort danske Sindelag."

Derpaa blev Ordet givet til J. Nielsen, Godballe, der gav interessante og detaljerede Oplysninger om vore Handels forhold fra Studedriftens Tid og op til vor Tid. Taleren lagde Folk stærk paa Sinde at brug Pengerigeligheden til at afbetale Gæld med og til nyttige Ting, men ikke til Stads og Pjank. Han udtalte Ønsket om, at vi her i Danmark maatte faa Lov til at leve som et frit Folk, og at vort danske Flag matte faa Lov til at vaje over et frit Danmark.

Efter afsyngelsen af "Vort Modersmaal er dejligt" talte Kredsrevisor Cecilius P e d e r s e n, Gimsing. Han ønskede til Lykke med de ny moderne Bygninger og fremhævede, at Tvis Brugsforening var i en udmærket udvikling, og medlem merne havde kun Grund til at være tilfredse med Resultaterne. Der var her bragt gode Værdier frem, som Efterslægten havde Grund til at være taknemlige for. En af Brugsforeningens Opgaver var at virke prisregulernde og dette til Gavn for Medlemmerne.

Forretningsfører L a r s e n, Vemb, talte om Vareforsyningen og imødegik de Røster, der undertiden kunde lyde som at Fællesforeningen ikke gjorde sig Umage nok for at skaffe varer, nej, Sandheden var den, at Fællesforeningen aldrig havde haft saa stort et Læger, som da krigen brød ud, og stadig gjorde, hvad der stod i dens Magt for at fremskaffe Varer og for en retfærdig Fordeling.

Der blev sunget en i Dagens Anledning forfattet Sang.

Didrik G r ø n b æ k omtalte den gode Orden, der altid var i Foreningens Regnskab, og rettede en Tak til formanden for hans store Interesse for Brugsforeningen, Ligeledes en Tak til Uddeler og Personale samt til alle, der har handlet i Forretning. Ikke-Medlemmer har ydet deres Bidrag til Overskudskassen, som er kommet Medlemmerne til gode.

Pastor S c h m i d t talte om, "hvordan jeg kunde ønske at være som Kunde2. Man burde være taknemlig, forstaaende og retfærdig og lægge sig Jesu Ord paa Sinde:"Hvad I vil, at andre skal gøre imod eder, det skal I ogsaa gøre imod dem".

P. N i e l s e n, Vejager, talte om Andelsbevægelsen og de unge. Han anbefalede Ungdommen at finde lidt tilbage i Andelsbevægelsens Historie, maaske kunde der igennem Studiekredse eller ogsaa ved Selvstudium komme Klarhed over, at det ikke mindst er Andelsbevægelsen, der har baaret den danske Bonde frem.

C. M. C. K j æ r fremsagde en paa Jysk affattet Prolog, som han høstede stærkt Bifald for.

Endvidere blev der talt af Lærer Hansen, Gedbo Skole, L. Vestergaard, S. Uhlund og N. P. Krath. Fra mange sider lød der Tak til Uddeler Mikkelsen og hans Familie samt Personalet.

P. Mortensen læste en lille Fortælling af Salomon Frifelt, "Stell Sørensen Bejlerfærd", for hvilken Forsamlingen kvitterede med kraftige Haandklap.

Uddeler M i k k e l s e n bragte en Tak for de gode Forhold, man nu havde at arbejde under, og opfordrede til vedvarende Sammenhold.

Der blev nu budt paa Frugtdessert, og efter at Formanden havde bragt en Tak til alle, indbød de unge til Fest Torsdag

Aften hvor der bl. a. vil blive budt paa Film, oplæsning og Musik.

Festen sluttede med at Forsamlingen staaende sang: "Kongernes Konge".

Prolog, Ekko, Gjenly ekko, og Inno en ekkokny.

TVIS - Holstebro Dagblad torsdag den 19. december 1940

En Prolog ved indvielsen af den ny Brugsforeningsbygning i Tvis forleden blev der af C. M. Kjær

fremsagt følgende af ham selv forfattet prolog:

Ja, nu skal I ikke blive ræde, jeg skal nok lade være med at tage alt for hårdt på vej.

Skulle én eller anden mærke et bette tryk på tæerne, så må I love mig ikke at tage jer det nær.

At ordet det er frit er måske både godt og skidt?

En vil måske (røs), en anden vil (last) og én står og hakker, så længe han køre fast.

Jeg vil prøve at komme ind midt imellem; dommen kan I selv få lov til at fælde!

Dersom jeg skulle have alting i en sang på én gang, så vil den da blive mindst tre alen lang.

Ved at handle i Brugsen er de fleste vist glade, der er også mange, der siger som så:

Jeg handler nu begge steder, fordi jeg synes nu at købmanden er hæderlig,

Jeg tror nu ikke, han giver ret meget væk; nej I får bare lov til at fylde hans sæk!

jeg er glad for, det ikke er mig, der hedder Knud. særlig når der skal deles ekstra ud.

En vil have en cigar, en anden en skrå, en tredje et kræmmerhus til de små.

Mange vil helst have det hele med, for at blive snydt altid nogen er ræd i den retning har jeg ikke noget at klage, jeg får altid min bestemte slags.

Den gang melrationeringen den kom, da var der noget, jeg ikke synes om:

Melsækken blev sendt både i Øst og vest, jeg siger ikke, hvem jeg tror fik mest,

at sækken blev sendt, var der ikke noget ondt i,

de skulle bare ikke have gået min dør forbi.

Nu har vi kun til sovsen og en bette frikadelle, så I kan nok forstå, det er ikke nemt at tie stille.

Jeg har også prøvet så småt mig at beklage: men svaret den blev en ulden af slagsen.

Den lød: spis kartofler en tre gange om dagen.

Kartofler er gode - bevares vel, men til kaffe jeg kan ikke lide dem mere end halv.

Havde jeg skyldt en tusind kroner eller to, så skulle jeg nok tie stille, kan I tro,

jeg er så heldig at være på plankeværkets rette side. for jeg er husmand, jeg kan ikke være gladere.

Men jeg håber, der inden jul kommer en bette posefuld frem fra skjulet.

Jeg synes ikke, vi har råd til at love noget væk, jeg kom lige til at tænke på ham med konen og ægget.

Vores regnskab har altid været lige så komplet, men det var jo osse før jeg var kandidat til ministertaburet.

For ham, vi har nu, kan det måske sommetider knibe, men det går vist, når han for godt ild i træpiben.

Til dem, der ikke er medlemmer endnu, jeg vil anbefale en andel eller to.

I skal ikke sige hverken pyt eller skidt, for i den tolvte måned i kan leve næsten frit.

Jaja, nu alle er noget skræmt, det skal der jo til for at blive festlig stemt,

Nu slutter jeg denne her bette prolog i håb om, at ingen er kommen i kog,

TVIS - Holstebro Dagblad tirsdag den 26. december 1940

Ekko til Kjærs prolog (fra købmanden i Tvis)

Der er en del folk, der altid tror, at handle i Brugsen er det eneste der duér.

i hver en købmand en kæltrung der er, så fra ham skal en holde det er nu ikke hel rigtig at proklamer en sådan idé i store forsamlinger og avisens A. B. C.

lad folk handle der, hvor det passer dem bedst, og være fri for den her reklameren både i øst og vest

Er der nogen der tror at købmanden ikke har fyldt en sæk?

dertil vil jeg sige -- med tilfredse kunder stadigvæk.

Det er blevet sådan et mundheld for mange, at købmanden samler penge i skip og spand det kan godt være, at købmanden ikke giver ret meget væk, men den slags kan jo også gøres under dæk.

Ja, jeg har nu prøvet at være begge dele, og ved af erfaring også en del, både som uddeler og nu sidst som købmand.

Jeg har nu formået ved brugsen at skæppe bedst i spanden, jeg husker, fra den tid af, at alt næsten var fri, lige fra skat, husleje, teleform, varm og indpakkeri.

Da kunne én købe en ny bil hvert år, nu tænker jeg, man aldrig mere sådan én får,

det kan da også være det samme, når blot én må regnes mellem alle dem, der vil gøre en indsats på hæderlig vis, det er det, jeg vil prøve at være hver dag i Tvis

Jeg ønsker nu dig og dine en glædelig jul, og så vil vi lade brugsen og købmanden lægge i skjul.

og lade dem arbejde videre hver i sin bås, jeg tror nu, det er bedst, til de er der begge to.

TVIS - Dagbladet fredag den 3. januar 1941

Genlyd på Købmanden i Tvis hans ekko. af C.M.C. Kjær

Næsten alting kan gå på tværs sådan gik det jo mit bette vers.

Den gik lige igennem købmandens hans sæk, så både humør og fortjenesete gik væk.

Jeg vidste ikke, at købmanden havde sølle tæer så det er uforvarende, jeg har voldt besvær!

Jeg havde nu ikke tænkt, at den bette prolog var i stad til at sætte købmanden i kog.

Hvorfor mon det høres, at købmanden tjener penge?

Det er da noget, enhver har vidst så længe!

At en ikke må reklamere hvor som helst en vil, her i landet det vist ikke hører til.

Det kan godt være en spand er bedre end en sæk, den holder jo længere, og er bedre at dække!

Ja, det er godt I er her begge to får ellers vil alting blive dyrt, vil jeg tro!

Enhver kan jo handle, hvor helst han vil, men Brugsen den holder jeg nu til.

det her med lys, varm og indpakkeri. er nok beregnet til at gå min dør forbi.

Men når det at være uddeler næsten er et paradys, så vil jeg nu ikke være købmand i Tvis.

Nu må du undskylde, jeg ta'r til pennen. du har jo selv fået mig til det, bette ven.

glædelig nytår med held og profit, at spanden må blive fuld helst noget tit.

Så tager jeg min hat og går.

Farvel! lev godt i det nye år!

TVIS - Holstebro Dagblad torsdag den 8. januar 1941

Endnu en bette ekkokny til Kjær's genlyd (fra købmanden i Tvis)

kjære, kjære, allerkæreste Kjær,

lad os to nu hold op med det her,

det var da dig, - du begyndt og slå på sageløs person - og må jeg så,

selv om du er overtrykt med ord og rim, så hold dig da på den neutrale trin.

Jeg siger til dig endnu en gang:

"du kunne jo holde mig udenfor din Brugssang!"

Til alt det andet, - du igen prolgier vil jeg ikke røre ved, med ord ikke mere,

du har jo nu tagen din hat og er gået, og lad det så vare noget, inden igen du er på.

Og så til sidst en tak til Dagbladet, fordi jeg også fik lov til at svare på,

når nogen har rettet angreb på mig og min stand.

(- jow, det er alligevel rart i Tvis at være købmand)

og her slutter farfar C. M. C. Kjær og købmand Niels Sørensen's : Prolog, Ekko, Gjenly ekko, og Inno en ekkokny.

Familien Kjær efter krigen.

Livet går sin gang på Frydenlund og i familien. Og farfar følger med i sine børns liv, han er aktiv og prøver gerne, som her på billedet en tur bag på Hennings nyerhvervede motorcykel.

Til højre: I 1959 sælger Henning sine 2 heste og køber en traktor, dette har farfar sikkert syntes var en stor revolution for hans søn og for landbruget. På billedet farfar Kjær, sønnen Aage og Henning i Skovly.

Om dette billede er taget inden 1959, så farfar oplevede Jens med sin Mouris på gårdspladsen i Frydenlund, det må vi håbe.

I 1953 overtages Frydenlund af sønnen Jens og Ruth.

Christian og Kathrine flytter til Tvis St. by og bor til leje på "Edelweiss", Klostervej 9 frem til Kjær's død den 1. november 1959, 79 år gammel.

Annoncer i Holstebro Dagblad.

Ved graven november 1959.

Bagerst: En fra Kathrines fam., Jens, Ruth, Aage, Børge, Henning og Edith
Yderst forrest: Ejnar Østerholm, Else, Rose, Kathrine, hendes bror, svigerinde.

Holstebro Dagblad.

Jordefærd i Tvis

Fredag eftermiddag begravedes paa Tvis Kirkegaard fhv. asylbestyrer C. M. C. Kjær. Et meget stort følge var kommet til sted, og mange blomster og kranse, hvoraf en del med signerede baand var sendt til baaren.

I kirken indledes med salmen "Befal du dine veje". og pastor Schmidt talte ud fra Jakobs brev kap.4, vers 8. Holder eder nær til Gud, saa skal han holde sig nær til eder! Efter talen sang man "Vær du mig nær", og mens man sang salmen "Den store hvide flok vi se", bar seks sønner deres far til graven.

Efter jordpaakastelsen takkede telefonmontør Richard Kjær følget og indbød til minde sammenkomst i forsamlingshuset. Her talte pens. lærer Hansen, Holstebro, idet han mindedes afdøde som en mand uden svig, hvilket ogsaa gav sig udslag i hans stærke nationale interesser, ikke mindst i den sønderjyske sag, hvor han havde indtaget en ledende stilling. Afdødes broder fhv. Sudanmissionær Erland Kjær, talte om sin broders ukuelighed over for al den modgang, han havde været udsat for.

Endvidere blev der udtalt mindeord af lærer E. Sørensen, Henning Kjær, Mikkil Mikkelsen, Ejnar Ø. Hansen og amtsinspektør Anthon Nielsen, der sluttede samværet med en tak til alle de tilstedeværende.

Gravstedet Tvis kirkegård 1959,

Karolines sten til venstre.

Kathrine i gården Frydenlund sommeren 1967 sammen med Jens og Ruth.

Familien samlet i Skovly, sommeren 1964 – 65.

Fra venstre bagerst:

Brødrene Erland, Henning, Aage, Jens. Edith(Henning), og Kathrine kigger frem, Ejnar og søster Rose, Hanne(Erland), lillesøster Else og bror Richard.

Forrest:

Greta(Erland og Hanne datter), Elsebeth(Charles datter), Ruth(Jens), Anna(Richard) og de yngste Anni, Bodil og Mogens (Henning og Ediths børn), og Benny kigger op til sin mor Ruth.

Elses mand Børge er fotograf.

Kathrine dør på "De gamles hjem" i Holstebro, den 26. august 1967, 79 år.

Yderst ses Etly, Edith, Hanne, Else – nærmest Aage og Erland.

Karoline og C. M. C. Kjær børn.

Erland Edwin gifter sig med Johanne Kathrine Jensen, Ikast Kirke 1946. Parret får børnene Poul Christian i 1948, Greta Kristine i 1951 og Ib Riis i 1955. Hanne død 17. juli 2000 og Erland 8. juli 2004 i Ikast.

Olfert Richard Andu gifter sig i 1938 med Anna Virkelyst Nielsen, Holstebro Kirke. Med sig i ægteskabet har Anna datteren Erna. Parret får ingen børn sammen. Anna dør 3. juli 1966 og Richard gifter sig med Etly Andersen i 1967. Richard død 4. oktober 2005 og Etly den 2. juni 2006, i Holstebro. Begravet på de ukendtes Måbjerg kirkegård.

Rose Elise Irene gifter sig med Ejnar Østerholm Hansen, Tvis Kirke 1946. Parret får ingen børn. Ejnar 20. april 1999 og Rose den 20. februar 2006, i Tvis. Begravet Tvis kirkegård.

Karl Aage Riis er ugift, han dør 20. februar 1983 i Roskilde, begravet på Tvis Kirkegård.

Jens Arne Theodor gifter sig med Ruth Skovlund Lauritsen, Tvis Kirke 1956. Parret får sønnen Benny i 1962. Jens død den 6. april 2004 og Ruth 20. marts 2006. Begravet Tvis kirkegård.

Charles Andreas Riis gifter sig i 1948 med Doris Agnete Østergaard Hermansen i Tvis Kirke. Parret har den sorg at miste sønnen Niels på 2 år, ved en tragisk drukneulykke. Parret får Bo Riis Østergaard i 1949, endnu en søn der døbes Niels Riis Østergaard i 1950 og Elsebeth Riis Østergaard i 1954. Charles dør den 12. januar 2006 i Slagelse, Doris uvist.

Henning Manfred Laurentzi og Edith Hansen gifter sig i 1956 i Tvis Kirke. Parret får børnene Anni Lisbet i 1959, Bodil Annette i 1960 og Mogens i 1962. Bodil og Mogens har fået tilføjet navnet Laurentzi. Henning dør 19. juni 1989 i Tvis og Edith den 1. februar 2009 i Holstebro. Begravet Tvis kirkegård.

Else Marie Andrea bliver i 1951 gift med Richard Børge Brokær i Tvis Kirke. Parret får ingen børn. Børge død den 23. juli 1980, Frederiksværk, faster Else lever i 2014, hvor denne fortælling skrives.

Kathrine søn Anton, bliver i 1948 gift med Marie Sophie Clausen i Translet Kirke, Als. Parret får sønnen Finn i 1943. Anton død den 4. september 2009 og Marie 20. december samme år. Begravet Højby sogns kirkegård.

Prolog på jysk

Dagbladet torsdag den 19.
december 1940

Tvis

En Prolog.

Ved Indvielsen af den ny Brugsforeningsbygning i Tvis forleden blev der af C. M. Kjær fremsagt følgende af ham selv forfattet Prolog:

Ja, no ska I et Blyw raj.

a ska nok læ vær aa ta alt for haat
o Vej.

Skull jen bette maa´n mærk en
bette Truk o æ Tæer,
saa mo I low mæ et aa ta jer´et
nær.

At æ Ouer de æ frit

æ moske bode godt aa skidt?

Jen vil moske røs, en naa´n vil
last,

aa jen staar aa hakker, saa læng
han kjur fast.

A vil prøw aa kom ind møt imell;

a Dom ka I sjel fo Low aa fæll! -

Dersom en sku ha aalting i en

Sang

o jen Gaang,

saa vil den da blyw mindst tre Al
lang.

Ved aa handel i æ Brugsen dem
flest

vis æ glaa.

der æ osse manne, der sejer som
saa:

A handler no begge Stejer.

for te aa skal nøj æ Kjømmand

er hæjer.

A trower no et, han gier ret møj
væk;

nej, I for barestens Lov te aa

fyld hans Sæk!

A æ glaa ve, de et æ mæ, der hed

Knud,

særlig naar der skal deles ekstra
ud.

Jen vel ha en Segar,

en naaen Skro,

en tredl en Kræmmerhus te di

sno;

manne vil helst ha de hiele mæj,

for aa blyw snødt altid nowwer

æ ræj

I den Retning haar a et nøj aa

klaw,

a for altid mi bestemt Slaw.

Den Gaang æ Melrationering den
kom,

da war der nøj, æ et tørt om:

Æ Melsæk blaw send bode i Øst

aa Vejst,

a sejer et, hvem æ trowr fæk

mejst.

at æ Sæk bløw send, war der et

nøj undt i,

de sku bare et ha goen mi Dar

forbi,

No ka vi kons lo te Sovs aa en

bette

Frekadel,

saa I ka nok fosto, de æ et nem

aa ti stell.

A haar osse prøww saa smaat

mæ aa beklaw:

men æ Swar den blaw nøj udle

aa æ Slaw.

Den ly: Spis Kartoffler en trej

Gang

o æ Daw.

Katofler æ gue - bewaarés wal.

men te Kaffe a lier dem et nuer

en hal:

Haaj æ saa skyldt en Tusind

Krowner

heller tow,

saa sku a nok ti stell, kan I trow,

a æ saa heldig aa vær o æ Plaank-

værks ret Si

for de a æ Husmand a et glaer ku

bi

Men a hober, der inden Ywl

kommer en bette Posfuld frem

a æ Skywl.

A tøkkes et, vi haar Raa te aa law

nower væk,

a kom lig te aa tenk o ham naa

en Korn rern´Æg.

Waa Regnskaw haar aaltid væt

lin aa komplet,

men de æ jo osse for a vaa

Kandidat te æ Ministertaburet.

For ham, vi haar no, kan et

maaske

somti kniv´,

men de goer ves, naar han for

gaat

Ild i æ Træpiv.

Te dem, der et æ Merlemmer ino,

a vel anbefal en Andiel a to,

I ska et sej hwerken pyt eller

skidt,

for I den tølt Moned I kan lew

næsten frit.

Jaja, nøj Aller aa nøj Skjæmt,

de ska der jo tel for aa blyw

festlig

stemt.

No slutter a den her bette Prolog

i Hob om, at engen æ kommen i

Kog.

Holstebro Dagblad tirsdag den

26. december

Tvis

Ekko te Kjærs Prolog.

(Fra æ Kjømmand i Tvis).

Der æ en diel Folk, dæ aalti trovr,

a handl i æ Brovgs æ de jeneed

der trovr,

i hvæer en Kjømmand en Kjæltring

di bor.

saa fra ham ska jen holl -- o Av-

staaen, aaltie´er.

De æ no et hiel rigti o proklamér

en maen Idé.

I stuer Forsamlinger o Avisens A.

B. C.

Læ æ Folk handl der, hvo´de

passie

dem helst,

o væ fri for den her Reklamiren

bode i Øst o Vejst.

Æ dæ novn, dæ trovr, at æ

Kjømmand

ika ha fyldt en Sæk?

Derte vil a sæj -- med tilfredse

Kunder stadigvæk.

De æ bløvn saan en Mundheld

for manne,

at æ Kjømmand samler Pæng i Skip

o Spann.

De ka gjarn væer, æ Kjømmand et

gier

ret møjj væk;

men den Slavs ka jo osse gjorres

under Dæk.

Ja a haaer no prøvr o wot begge

Diel,

o ved aa Æfahring osse en hiel,

bode som Udieler o no sidst som

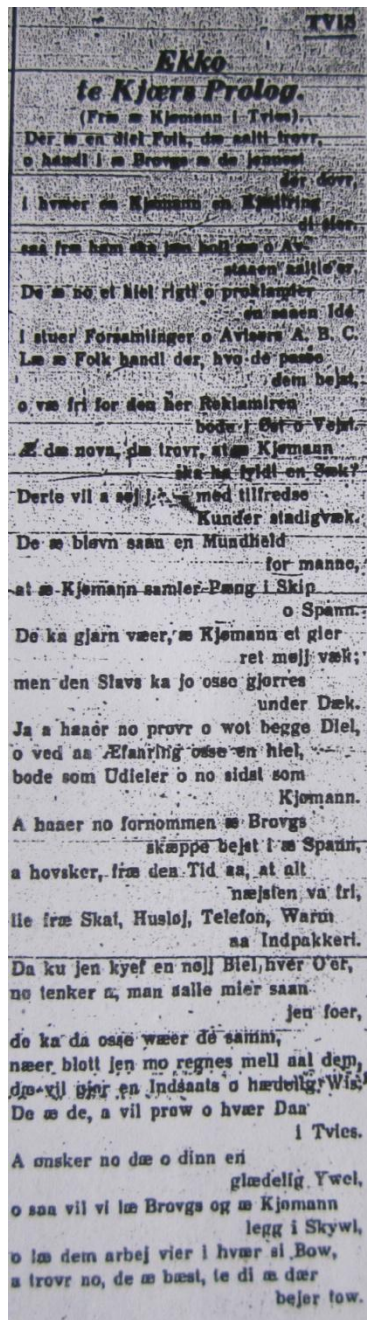
Kjømmand.

A haaer no fornommen æ Brovgs

skæpppe bejst i æ Spann,

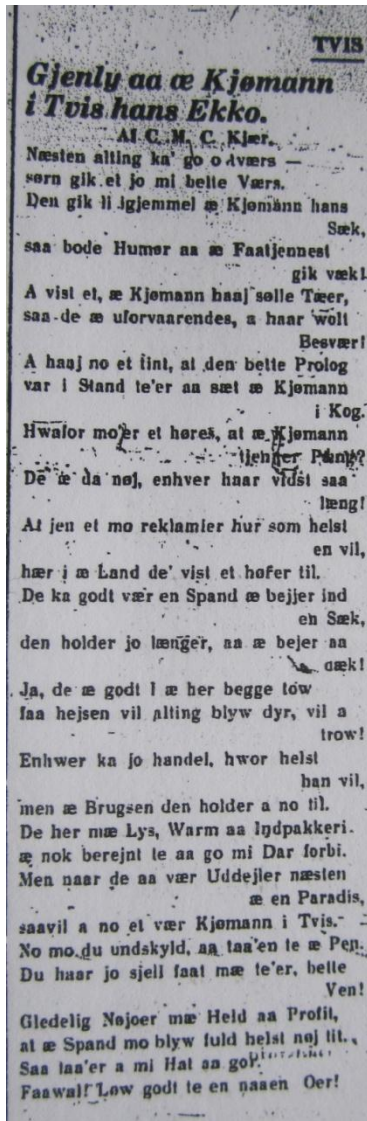
a hovsker, fræ den Tid aa, at alt

næjsten va fri.
 lie fræ Skat, Husløj, Telefon,
 Warm
 aa Indpakkeri.
 Da ku jen kyef en nøjj Biel hver
 O'er,
 no tenker a, man salle mier saan
 jen foer,
 de ka da osse wæer de samm,
 nær blott jen mo regnes mell aal
 dem,
 dæ vil gjør en Indsaats o hædelig
 Wis.
 De æ de, a vil prøw o hver Daa
 i Tvies.
 A ønsker no dæ o dinn en
 glædelig Ywel,
 o saa vil vi læ Brovgs og æ
 Kjømann
 legg i Skywl,
 o læ dem arbej vier i hvær si
 Bow,
 a trovrv no, de æ bæst, te di æ dær
 bejer tow.

Holstebro Dagblad fredag den 3.
 januar 1941
 Tvis
**Gjenly aa ø Kjømann
 i Tvis hans Ekko
 Af C. M. C. Kjær**
 Næsten alting ka go o tværs -
 sorn gik et jo mi bette Værs.
 Den gik li igjommel æ Kjømann
 hans
 sæk,
 saa bode Humør aa æ Faatjennest
 gik væk.
 A vist et, æ Kjømann haaj sølle
 Tæer,
 saa de æ uforvaarendes, a haar
 wolt
 Besvær.
 A hanj no et tint, at den bette
 Prolog
 var i Stand te'er aa sæt æ
 Kjømann
 i Kog.
 Hwafor mo'er et høres, at æ
 Kjømann
 tjener Pæng?
 De æ da nøj, enhver haar vidst
 saa
 læng.
 At jen et mo reklamier hur som
 helst
 en vil,
 hær i æ Land de' vist et høfer til.
 De kan godt vær en Spand æ
 bejjer end
 en Sæk,
 den holder jo længer, aa æ bejer
 aa
 dæk!
 Ja, de æ godt I æ her begge tow
 daa hejsten vil alting blyw dyr, vil
 a
 trow!
 Enhwer ka jo handel, hwor helst
 han vil,
 men æ Brugsen den holder a no
 til.
 De her mæ Lys, Warm aa
 Indpakkeri,
 æ nok berejnt te aa go mi Dar
 forbi.
 Men naar de aa vær Uddejler
 næsten
 æ en Paradis,
 saavil a no et vær Kjømann i
 Tvis.
 No mo du undskyld, aa taa'en te
 æ Pen.

Du haar jo sjell faat mæ te'er,
 bette
 Ven!
 Gledelig Nøjoer mæ Held aa
 Profit,
 at æ Spand mo blyw fuld helt nøj
 tit.
 Saa taa'er a mi Hat aa gor.
 Faawal! Low godt te en naaen
 Oer!

Holstebro Dagblad torsdag den 8.
 januar 1941
 Tvis

**Inno jen bette Ekkokny
 te Kjær's Gjenly.**

(Fra æ Kjømann i Tvis)

Kjære, kjære, allerkjæreste Kjær,
 læ wos tow no holl op mæ de
 hæer,
 de vaa no Dæ,- dæ begyndt o
 slaa,
 o sagesløs Persown - o maa aa
 faa,
 sjell om Do æ overfyllt mæ Uer o
 Rim,
 saa holl Da da' o den nevræle
 Trin.
 A sejler te Dæ inno jen Gaang:
 >Do ku jo holl mæ uenfor di
 Brovsgs-
 saang!<
 Te aall de aant, - Do ijen
 prologier
 vill a ett røer ved, mæ ett Uer no
 mier,
 Do haer jo no taaen di Hat aa æ
 goen,
 aa læ æ saa waaer nøjj, inn ijen
 Do
 æ poen.
 O saa te siest Tak te æ Dawblaa,
 fordi a osse fæk Lov te aa swaar
 paa,
 nær nown haaj rette Angreb o mæ
 aa
 mi Stand.
 (-Jow, de æ alliwel raaer i Tvis
 o væ Kjømand)

